

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1917 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet.
(1:a avd.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under åberopande av det propositionen vidfogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, i punkten 1 under fjärde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående reglering av avlöningsförhållandena m. m. för befattningshavare i Kungl. Maj:ts kansli, tillsvidare beräkna ordinarie anslaget till departementet till 130,000 kronor.

Departementet.
[1.]*

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

2:o) Kungl. Maj:t har under punkt 2 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka anslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition, nu 18,170 kronor, med 25 kronor till 18,195 kronor.

Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition.

Av statsrådsprotokollet framgår, att denna ökning är föreslagen för utjämning av huvudtitelns slutsumma.

[2.]

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1918 uppföra förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition med oförändrat belopp, 18,170 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Arméförvaltningen.

Arméförvalt-
ningen.

[3.]

3:o) Ut i punkt 3 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för arméförvaltningen, öka anslaget till arméförvaltningen, nu 275,490 kronor, med, i jämnt krontal, 51,719 kronor till 327,209 kronor.

Beträffande departementschefens yttrande rörande detta anslag får utskottet hänvisa till sid. 5—45 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna höjningen av anslaget till arméförvaltningen hänför sig till följande poster:

nya kvinnliga biträdesbefattningar.....	kronor 19,600: —
löneförbättring åt ombudsmannen	» 1,000: —
nya beställningar vid sjukvårdsstyrelsen.....	» 10,849: —
en ny vaktmästarbeställning	» 1,200: —
ökning av vikariatsersättning m. m.	» 19,070: —
<hr/>	
Summa kronor 51,719: —	

Beträffande först Kungl. Maj:ts förslag om nya *kvinnliga biträdesbefattningar* avser detsamma inrättande av 12 sådana tjänster, därav 3 i tredje lönegraden, 7 i andra lönegraden och 2 i första lönegraden. Ifrågavarande personalökning vore erforderlig med hänsyn till arméförvaltningens ökade arbetsbörda och medförde, att en del av den högre kvalificerade tjänstemannapersonalen komme att frigöras för att odelat kunna ägna sig åt förekommande mera krävande arbetsuppgifter. Av de föreslagna kvinnliga befattningarna avsåges de tre i tredje lönegraden för verkställande av diari föring och registrering å ämbetsverkets olika av-

delningar. De sju befattningarna i andra lönegraden skulle fördelas med en vid den centrala kassakontrollen och sex å revisionen. Till dessa revisionsbiträdens uppgifter hänfördes:

1) kontroll däröver, att för de i räkenskapen införda inkomst- och utgiftsposterna funnes till siffran motsvarande verifikationer, att å dessa funnes behöriga kvitton och särskilt att, då i avlöningslistor eller andra handlingar förekomme hänvisningar till särskilda kvitton eller andra verifikationer, dessa verkligen funnes räkenskapen bifogade;

2) kontroll däröver, att inkomst- och utgiftsposterna blivit i räkenskapen behörigen upptagna å den redovisningstitel, som i varje fall funnes antecknad å verifikationen;

3) granskning av räkenskapen i övrigt i ändamål att utröna, huruvida debet och kredit, såsom uttrycket vore, »ginge ihop», d. v. s. huru räkenskapen stämde;

4) tillsyn däröver, att å verifikationerna återfunnes behöriga bevis om persedlars uppbörd m. m.;

5) formell kontroll över årsräkenskapens överensstämmelse med månadsräkenskapen; samt

6) kollationering av vissa massutbetalningar, såsom av manskapspensioner och gratial, mot i ämbetsverket förvarade anteckningar — för manskapspensionerna enligt kortsystemet — för att utröna, att betalningarna skett i överstämmelse med utfärdade underhållsbrev o. s. v. och således till rätt person med riktigt belopp.

De två kvinnliga biträdesbefattningarna i första lönegraden slutligen vore avsedda för verkställande av den maskinella siffergranskningen.

Avlöningsförmånerna för dessa nya befattningshavare äro i tredje lönegraden 2,000 kronor, i andra 1,600 kronor och i första 1,200 kronor.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka uppförande å stat av ifrågasvarande 12 befattningar.

Vad angår den föreslagna *löneförbättringen åt ombudsmannen* har utskottet med hänsyn till nämnda tjänstemans stora arbetsbörda och angelägenheten av att platsen må kunna besättas med fullt lämplig person funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om förhöjning av hans arvode med 1,000 kronor.

Vidkommande därefter de *nya beställningarna å sjukvårdsstyrelsen* innebär Kungl. Maj:ts förslag uppförande å stat av:

en byråassistent, regementsläkare, med avlöning	kronor	5,825: —
en adjutant, bataljonsläkare, med avlöning	»	3,860: —
en förrådsvaktmästare med avlöning i jämnt krontal ..	»	1,164: —

Summa kronor 10,849: —

Den föreslagna byråassistenten är avsedd att utgöra en förstärkning av de medicinskt utbildade arbetskrafterna å styrelsens fältläkarbyrå, en förstärkning, som av Kungl. Maj:t ansetts oundgängligen påkallad med hänsyn till den avsevärda ökningen i sjukvårdsstyrelsens arbetsbörda. Beträffande adjutantsbefattningen hos generalfältläkaren uppehålls densamma för närvarande av å sjukvårdsstyrelsen tillfälligt kommenderade bataljonsläkare, en anordning som ansetts medföra den olägenheten, att truppförbanden härigenom gå miste om en för dem avsedd läkarkraft. Kungl. Maj:t har därför begärt, att en adjutant med bataljonsläkares avlöningsförmåner måtte uppföras å staten för arméförvaltningen. Vad slutligen angår den föreslagna förrådsvaktmästarbeställningen har densamma ansetts nödvändig med hänsyn till vården av den i förråd upplagda sjukvårdsmaterielen.

Utan att för närvarande vilja fatta ståndpunkt till frågan om den i statsrådsprotokollet antydda framtida organisationen av sjukvårdsstyrelsen har utskottet ansett, att en ändamålsenlig ledning och organisation av hälso- och sjukvården inom vår armé synes kräva att sjukvårdsstyrelsen erhåller någon förstärkning av arbetskrafterna, och i sådant avseende funnit sig böra tillstyrka, att en byråassistent nu uppföres å stat. Däremot har utskottet icke kunnat biträda förslaget om inrättande av den ifrågasatta ordinarie adjutantsbefattningen.

Mot anställandet av en förrådsvaktmästare vid sjukvårdsstyrelsens materielförråd har utskottet med hänsyn till den dyrbara och ömtåliga materiel, det gäller att vårda, intet att erinra.

Beträffande därefter frågan om inrättande av ytterligare en vaktmästarbeställning har utskottet icke funnit de framlagda skälen härför tillräckligt motivera behovet av en dylik befattning.

Vad slutligen angår den föreslagna ökningen av *posten till vikariatsersättning* m. m. med 19,070 kronor ingår här:

arvoden åt 6 extra kvinnliga biträden för siffergranskning ...	kronor	6,900
arvode åt en amanuens	»	1,800
höjning av 10 amanuensarvoden med 200 kronor vardera	»	2,000
höjning av vikariatsersättning	»	2,070
höjning av gratifikationen åt extra personal	»	6,300

Summa kronor 19,070.

I fråga om dessa belopp har utskottet icke haft annan erinran, än att det såsom vikariatsersättning åt ytterligare en vaktmästare under ru-

briken höjning av vikariatsersättning upptagna beloppet av 45 kronor med hänsyn till vad utskottet ovan anfört icke bör medtagas vid anslagspostens beräkning.

De av utskottet sålunda tillstyrkta ökningarna under anslaget till arméförvaltningen äro alltså:

nya biträdesbefattningar	kronor 19,600
löneförbättring åt ombudsmannen	» 1,000
en byråassistent, regementsläkare, ...	» 5,825
avlöning åt en förrådsvaktmästare	» 1,164
ökning av vikariatsersättning m. m.	» 19,025
<hr/>	
Summa kronor 46,614	

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av vid detta utlåtande fogat förslag till ny stat för arméförvaltningen (bil. A), öka anslaget till arméförvaltningen, nu 275,490 kronor, med 46,614 kronor till 322,104 kronor.

Generalitetet, staberna m. m.

4:o Kungl. Maj:t har uti punkt 4 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för generalitetsstaten, öka anslaget till generalitetsstaten, nu 224,285 kronor, med 10,585 kronor till 234,870 kronor.

Generalitets-
staten.

[4.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

5:o Under punkt 5 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för generalstabens fast anställda personal, minska anslaget till generalstabens fast anställda personal, nu 369,675 kronor, med 4,555 kronor till 365,120 kronor.

General-
stabens fast
anställda per-
sonal.

[5.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 56—58 av statsrådsprotokollet.

Å denna stat har i enlighet med fastställda övergångsplaner tillkommit en kaptensbeställning av andra klassen. På grund av de nya bestämmelserna i fråga om hästhållningen för officerare vid armén har emellertid antalet gottgörelser för hållande av egna tjänstehästar minskats från 106 till 95.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 13 januari 1917 fogade förslag till ny stat för generalstabens fast anställda personal, minska anslaget till generalstabens fast anställda personal, nu 369,675 kronor, med 4,555 kronor till 365,120 kronor.

Artilleri-
stabens.

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 6 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för artilleristaben, minska ordinarie anslaget till artilleristaben, nu 21,755 kronor, med 365 kronor till 21,390 kronor.

Departementschefens yttrande i ärendet förefinnes å sid. 60—62 av statsrådsprotokollet.

Den uti förevarande stat ingående anslagsposten till expenser, ved, ljus m. m. skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag höjas med 400 kronor. I övrigt hava här endast företagits sådana förändringar, som äro betingade av tidigare riksdagars beslut.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 13 januari 1917 fogade förslag till ny stat för artilleristaben, minska ordinarie anslaget till artilleristaben, nu 21,755 kronor, med 365 kronor till 21,390 kronor.

Komman-
dantsstaten.

[7.]

7:o) Under punkt 7 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för kommandantsstaten, öka anslaget till kommandantsstaten, nu 73,408 kronor, med 400 kronor till 73,808 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 63 och 64 av statsrådsprotokollet.

Den under detta anslag upptagna posten till skrivmaterialier, blanketter, övriga tryckalster, underhåll av expeditiionsmateriel m. m. har

höjts med 400 kronor på grund av att medel för nyssnämnda ändamål ansetts erforderliga till försvarsområdeschefernas inom Bodens fästning expeditioner.

Utskottet, som icke haft något att häremot erinra, hemställer,

att riksdagen må, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 13 januari 1917 fogade förslag till ny stat för kommandantsstaten, öka anslaget till kommandantsstaten, nu 73,408 kronor, med 400 kronor till 73,808 kronor.

Undervisningsverken.

8:o) I punkt 8 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, nu 63,329 kronor, med 18,671 kronor till 82,000 kronor.

Skjutskolan
för infanteriet
och kaval-
leriet.

[8.]

Beträffande departementschefens utredning i fråga om detta anslag får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 66—90.

Utskottets
yttrande.

Frågan om skjutskolans framtida förläggning har, alltsedan skolans nuvarande organisation år 1908 fastställdes, stått på dagordningen. De platser, vilka ansetts kunna härvid ifrågakomma och därför gjorts till föremål för närmare undersökningar, äro Rosersberg, artilleriets skjutfält vid Skillingsryd, Karlsborg och Remmene, ett flertal av det indelta infanteriets gamla mötesplatser, särskilt Malma hed invid Malmköping, Järvafältet invid Stockholm samt det i Vallentuna socken av Stockholms län belägna Lindö gods. Departementschefen anför att, enligt vad den verkställda utredningen givit vid handen, endast Rosersberg och Lindö kunde anses uppfylla de fordringar, som måste uppställas å en sådan förläggningsort. Övriga undersökta platser hade antingen visat sig vara för ändamålet olämpliga eller av kostnadsskäl icke ansetts böra ifrågakomma. Under förutsättning att såväl slottet som kungsgården ställdes till förfogande för ändamålet samt skjutfältet på visst sätt utvidgades, komme Rosersberg enligt departementschefens uppfattning att väl fylla alla de fordringar, som syntes böra ställas på en förläggningsort för skjutskolan, vartill komme att kostnaderna vid en förläggning till Rosersberg ställde sig betydligt lägre än vid en förläggning till Lindö, även om i dessa kostnader inräknades lösesumma för slottet och kungsgården.

Med hänsyn till nödvändigheten av att nu kunna tillgodose andra viktiga försvarsbehov, vilka icke kunde uppskjutas, hade emellertid departementschefen ansett, att med framläggande av förslag om behövliga markförvärv, byggnadsföretag m. m., som erfordrades för skjutskolans förläggning till Rosersberg ävensom med dess omorganisation, tillsvidare borde anstå.

Däremot har Kungl. Maj:t nu gjort framställning om anvisande av medel för verkställande av sådana *byggnadsarbeten* vid skjutskolan, som redan med skolans nuvarande organisation hade ansetts erforderliga. Hit hörde i främsta rummet beredande av ökat inkvarteringsutrymme för eleverna vid skolan samt för dit beordrad övningstrupp. Kostnaderna för de av Kungl. Maj:t föreslagna byggnads- och reparationsarbetena uppginge till 200,000 kronor.

I fråga om platsen för skjutskolans förläggning har utskottet icke funnit den i ärendet företagna utredningen med hänsyn till nuvarande förhållanden fullständig. Dessutom synes det framgå av tidigare i denna fråga verkställd utredning, att även andra platser än Rosersberg och Lindö kunna ifrågasättas. Vid sådant förhållande har utskottet icke genom ett tillstyrkande av de ifrågasatta byggnadsföretagens utförande velat redan nu fatta ståndpunkt till frågan om skjutskolans blivande förläggningsort, och detta så mycket mindre som villkoren för övertagande av Rosersbergs slott och kungsgård icke äro för utskottet kända.

Vad därefter beträffar frågan om ändring i *skjutskolans ordinarie stat*, har Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit följande ökningsar:

höjning av lärararvodena	4,300 kronor
fyllnad till helt dagtraktamente för eleverna	9,600 »
förhöjda omkostnader	4,900 »
<hr/>	
Summa 18,800 kronor	

Då emellertid den i anslaget upptagna posten till oförutsedda utgifter ansetts kunna minskas med 129 kronor, utgör den av Kungl. Maj:t begärda anslagsförhöjningen endast 18,671 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot beloppet och fördelningen av den föreslagna höjningen av lärararvodena, har emellertid icke ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om beloppets uppförande å ordinarie stat, utan anser, att detsamma bör utgå såsom extra anslag till förstärkning av det ordinarie anslaget.

Beträffande frågan om tilldelande åt eleverna av helt dagtraktamente i stället för nu utgående halvt traktamente, har utskottet, med

hänsyn till att eleverna vid de flesta andra utbildningskurser icke åtnjuta någon som helst traktamentsersättning, funnit sig icke kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Mot den föreslagna höjningen av vissa omkostnadstitlar har utskottet intet att erinra.

Kungl. Maj:ts i denna punkt framlagda förslag omfattar även *ökning av antalet elever vid skjutskolan under år 1918 ävensom anordnande därstädes under samma år av en kulsprutekurs*. Enligt vad den i ärendet lämnade utredningen ger vid handen, kan någon ökning av elevantalet icke äga rum med mindre förläggningsutrymmet vid skolan ökas. Då utskottet icke ansett sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag härutinnan, följer härav, att utskottet icke heller anser antalet elever vid skolan kunna på föreslaget sätt ökas. Mot anordnande under år 1918 av en kulsprutekurs vid skjutskolan har utskottet intet att erinra. Då för kursen, som torde komma att förläggas å annan plats än Rosersberg, bör beräknas en kostnad av 14,000 kronor och för närvarande finnes reserverat ett belopp av 8,100 kronor, skulle för ändamålet komma att erfordras ytterligare 5,900 kronor, vilket belopp, såsom av Kungl. Maj:t föreslagits, bör utgå å extra stat.

Då den av utskottet ovan tillstyrkta förhöjningen i omkostnadsstaten uppgår till 4,900 kronor, varifrån emellertid i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag avgår 129 kronor, skulle alltså den erforderliga anslagsökningen utgöra 4,771 kronor.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må,

a) öka reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, nu 63,329 kronor, med 4,771 kronor till 68,100 kronor;

b) till *förstärkning av reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 4,300 kronor.

9:o) Under hänvisning till vad utskottet under punkt 8 här ovan anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) för anordnande vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet under år 1918 av en kulsprutekurs å

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 4 häft. (Nr 4.)

2

Ökning av antalet elever vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet samt anordnande därstädes av en kulsprutekurs.

[9.]

extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 5,900 kronor;

b) medgiva, att för nyss angivna ändamål jämväl må tagas i anspråk ett belopp av 8,100 kronor av det för anordnande av vissa extra kurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1916 beviljade anslaget av 22,100 kronor.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till krigs-
skolan.

10.]

10:o) Under punkt 10 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till krigsskolan på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 36,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 93 och 94.

Utskottets
yttrande.

För ifrågavarande ändamål anvisade 1916 års riksdag på extra stat för år 1917 samma belopp som det nu begärda, 36,000 kronor, under framhållande av att, med hänsyn till krigsskolans förestående förflyttning från Karlberg till Järvafältet och innan ännu fullständig övergång skett till den nya härordningen, någon större ändring icke borde göras i de fastställda staterna för skolan och dess reservofficerskurser. Då dessa förutsättningar allt fortfarande gälla, har Kungl. Maj:t för år 1918 äskat samma belopp som för innevarande år.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till krigsskolan på extra stat* för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 36,000 kronor.

Avlöning och rekrytering (truppförbanden), arvoden m. m.

Avlöning och
rekrytering
m. m.

[11.]

11:o). Uti punkt 11 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att, med godkännande av de vid statsrådsprotokollet fogade förslagen till nya stater, öka förslagsanslaget till avlöning och rekrytering m. m., nu 18,290,603 kronor, med i jämnt krontal 262,839 kronor till 18,553,442 kronor.

dels medgiva,

att, därest under år 1918 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid ettdera av Södra skånska infanteriregementet eller Posi-

tionsartilleriregementet, beställningen icke återbesättes, utan den nya organisationen tillämpas vid ifrågavarande truppförband,

att, därest under år 1918 vakans i regementsläkarbeställning kommer att inträffa vid något av nyssnämnda båda truppförband, beställningen tillsättes med avlöning för den nye tjänstinnehavaren enligt ny stat, såvida den nya organisationen kan genomföras, men eljest efter den gamla staten, till dess genom bataljonsläkares avgång den nya organisationen kan vid truppförbandet tillämpas, samt

att för genomförandet av fältläkarkårens nya organisation, i vad den avser andra ordinarie läkare än bataljonsläkare vid fältläkarkåren, må vid andra truppförband än dem, där läkarbeställningarna redan blivit i staterna uppförda enligt förenämnda organisation, användas i första hand de löne- och dagavlöningsmedel, som finnas uppförda i staterna för läkarbeställningarna vid de truppförband, där sagda beställningar ännu äro uppförda enligt äldre organisation och där vid vakans den nya organisationen får genomföras i överensstämmelse med förut angivna grunder, samt än vidare de medel, som i truppförbandsstaterna uppförts för andra beställningar men på grund av vakanser i dessa icke komma till användning för desamma;

dels medgiva, att den i kungl. kungörelsen den 22 juni 1911 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av nya avlöningsförmåner vid fältläkarkåren jämlikt riksdagens beslut intagna bestämmelsen, att särskilt de för Svea ingenjörkår och Fälttelegrafkåren avsedda läkarna skola vara skyldiga att, då endera av dem är med vederbörande kår eller del därav kommenderad utanför förläggningsorten, utan särskild ersättning bestrida sjukvården vid den hemma varande styrkan av samma kår, må från och med den 1 januari 1918 upphöra att gälla;

dels medgiva, att från den under förevarande anslag upptagna posten »lönötillägg åt vissa furirer» må utgå lönötillägg åt dylika beställningshavare enligt de i statsrådsprotokollet närmare angivna grunder;

dels medgiva, att beträffande användningen av de under förevarande anslag beräknade medlen till gottgörelse för egna tjänstehästar skall gälla:

att, i det fall då åt officer eller veterinär icke enligt de nya bestämmelserna om hästhållningen vid armén tillhandahålles stamhäst, gottgörelse för tjänstehästar skall från nämnda medel utgå för två hästar till varje regementschef vid infanteriet, till varje officer vid kavalleriet, till varje regementsofficer vid fältartilleriet, till cheferna för Boden—Karlsborgs artilleriregemente och Positionsartilleriregementet,

till fälttygmästaren och till översten vid trängen samt för *en* tjänstehäst till envar förut ej nämnd regementsofficer vid infanteriet, artilleriet, fortifikationen och trängen, till varje regementskvartermästare och regementsadjutant vid infanteriet och vid Boden—Karlsborgs artilleriregemente samt till varje veterinär vid kavalleriet,

att, i den mån på egen tjänstehäst beriden officer eller veterinär, som efter fullt genomförd organisation skall vara beriden på stamhäst, enligt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser av kronan erhåller stamhäst, någon gottgörelse från nämnda medel icke skall utgå till sådan officer för den sålunda avgångna egna tjänstehästen,

att, i de fall då kronan för officer eller veterinär, som skall vara beriden på egen tjänstehäst, enligt särskilda av Kungl. Maj:t givna bestämmelser övertager anskaffningen av tjänstehästens mundering samt tillhandahåller in natura stallrum, furage, vatten, ljus, veterinärvård och skoning för hästen ävensom ombesörjer dess skötsel, till sådan officer skall utgå allenast lönetillägg med 250 kronor för år räknat, samt

att, för så vitt kronan icke bereder officer eller veterinär, som skall vara beriden på egen tjänstehäst, nyssnämnda förmåner, sådan officer eller veterinär skall vara berättigad att uppbära lönetillägg med 400 kronor för häst och år räknat ävensom furageersättning beräknad efter 1 krona för dag;

dels ock medgiva, att tyg- och fabriksingenjörer må, för åtnjutande av de enligt den nya staten för artilleriets fabriker och tyganstalter utgående nya ålderstilläggen, räkna sig till godo föregående tjänstgöring i innehavande beställningar.

Över denna framställning kommer utskottet framdeles under riksdagen att avgiva utlåtande vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Anställnings-
och avskeds-
premie.

[12.]

12:o) Under punkt 12 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska förslagsanslaget till anställnings- och avskedspremier, nu 375,400 kronor, med 14,800 kronor till 360,600 kronor:

Departementschefens yttrande i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 144 och 145.

Utskottets
yttrande.

För år 1918 har enligt hittills tillämpade grunder beräknats för utbetalande av

anställningspremier	96,600	kronor
avskedspremier	264,000	»
eller tillhoppa	360,600	»

Rörande detta anslag har departementschefen meddelat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 1 december 1916 medgivit, att till f. d. fast anställt manskap vid armén, som genomgått korprals- eller furirsutbildning och som under återstående delen av år 1916 eller under januari månad 1917 erhöle fast anställning vid armén såsom korpral eller furir, finge, förutom eljest utgående rekryteringspenningar och övriga förmåner, utanordnas en extra anställningspremie enligt vissa närmare angivna beräkningsgrunder. För ändamålet anvisades ett belopp av högst 100,000 kronor från anslaget till extra utgifter. Därjämte har departementschefen anfört, att i den mån dylika extra anställningspremier för framtiden skulle behöva utbetalas, desamma syntes böra utgå från förevarande anslag.

Med anledning av vad sålunda meddelats, har utskottet velat framhålla, att ett fortsatt tillämpande av detta system enligt utskottets mening kan komma att fördyra och försvåra rekryteringen. Då förevarande anslag är beräknat för värnpliktiga, som taga fast anställning vid armén i samband med pågående utbildning, har utskottet velat uttala, att, därest premier vidare skulle komma att utbetalas till f. d. fast anställt manskap vid armén, kostnaderna härför synas böra bestridas på annat sätt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må minska förslagsanslaget till anställnings- och avskedspremier, nu 375,400 kronor, med 14,800 kronor till 360,600 kronor.

13:o) Kungl. Maj:t har under punkt 13 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att minska förslagsanslaget till ökad avlöning för de till tjänstældern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna, nu 55,538 kronor, med 20,063 kronor till 35,475 kronor.

Ökad avlöning
för de till
tjänstældern
äldsta batal-
jonsläkarna
och bataljons-
veterinärerna.

Departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i denna fråga återfinnes å sid. 145 och 146 av nämnda protokoll.

[13.]

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska förslagsanslaget till ökad avlöning för de till tjänstældern äldsta bataljonsläkarna

och bataljonsveterinärerna, nu 55,538 kronor, med 20,063 kronor till 35,475 kronor.

Avlöning till bataljonsläkare vid fältläkarkåren. 14:o) Under punkt 14 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka förslagsanslaget till avlöning till bataljonsläkare vid fältläkarkåren, nu 72,000 kronor, med 16,000 kronor till 88,000 kronor.
[14.]

Beträffande departementschefens yttrande i detta ämne får utskottet hänvisa till sid. 147 och 148 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Enligt 1911 års riksdags beslut om fältläkarkårens omorganisation skola fältläkarstipendiatbefattningarna småningom upphöra och till ersättande härav efter hand anställas högst 44 extra bataljonsläkare. Enligt särskilda beslut av riksdagen hava också för vart och ett av åren 1912—1917 inrättats 6 nya extra bataljonsläkarbeställningar. Med den nu begärda anslagsökningen avses att i staten för år 1918 uppföra de återstående 8 beställningarna, varigenom den beslutade omorganisationen av kåren skulle bliva fullständigt genomförd.

Mot vad Kungl. Maj:t föreslagit har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må öka förslagsanslaget till avlöning till bataljonsläkare vid fältläkarkåren, nu 72,000 kronor, med 16,000 kronor till 88,000 kronor.

Extra löne-
tillägg.
[15.]

15:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 15 av denna huvudtitel föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 13 januari 1917 angivna grunder, av *extra lönetillägg* för innevarande år åt vissa betjante, som åtnjuta avlöning från fjärde huvudtitelns medel, å extra stat för år 1918 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp av 205 kronor.

Arméns
reservstater.
[16.]

16:o) Kungl. Maj:t har i punkt 16 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen

dels att med godkännande av de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stater för officerare oah underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, öka förslagsanslaget till arméns reservstater, nu 176,150 kronor, med 96,850 kronor till 273,000 kronor.

dels ock medgiva, att läkare å fältläkarkårens reservstat, vilken efter eget åtagande beordras att tjänstgöra å egen bostadsort under sådana förhållanden, att utom tjänstgöringsorten boende bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller fältläkarstipendiat eljest skulle tagits i anspråk, må uppbära dagarvode med 8 kronor om dagen.

Departementschefens utredning beträffande detta anslag förekommer å sid. 149—153 av statsrådsprotokollet.

Kostnadsberäkningen för arméns reservstater år 1918 slutar å ett belopp av 308,502 kronor, men då icke samtliga beställningar å reservstat beräknas bliva besatta redan från och med årets början, har nämnda belopp ansetts kunna nedsättas med 35,502 kronor till 273,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må

a) med godkännande av de vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 13 januari 1917 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, öka förslagsanslaget till arméns reservstater, nu 176,150 kronor, med 96,850 kronor till 273,000 kronor;

b) medgiva, att läkare å fältläkarkårens reservstat, vilken efter eget åtagande beordras att tjänstgöra å egen bostadsort under sådana förhållanden, att utom tjänstgöringsorten boende bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller fältläkarstipendiat eljest skulle tagits i anspråk, må uppbära dagarvode med 8 kronor om dagen.

17:o) Under punkt 17 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka förslagsanslaget till arméns personal över stat, nu 120,000 kronor, med 120,000 kronor till 240,000 kronor.

Arméns
personal
över stat.

[17.]

Departementschefens yttrande i detta ärende förekommer å sid. 153—155 av statsrådsprotokollet.

Av den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen framgår, att den begärda ökningen av detta anslag står i samband med den utveckling av reservofficersinstitutionen, som enligt 1914 års härordningsbeslut skall äga rum.

Då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må öka förslagsanslaget till arméns personal över stat, nu 120,000 kronor, med 120,000 kronor, till 240,000 kronor.

Väg- och
vattenbygg-
nadskåren.

[18.]

18:o) Kungl. Maj:t har under punkt 18 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren, tillse vidare under fjärde huvudtiteln för ändamålet beräkna ett ordinarie förslagsanslag av 36,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen anmäla.

Dagavlönings-
tillägg åt
indelt man-
skap.

[19.]

19:o) I anledning av vad Kungl. Maj:t under punkt 19 av denna huvudtitel föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må för utbetalande av tillägg till dagavlönning åt indelt manskap med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap av underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och övningar utom vanliga repetitionsövningar å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 94,300 kronor.

Hyra, ex-
penser m. m.
vid trupp-
förbanden.

[20.]

20:o) Under punkt 20 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 122,200 kronor, med 10,800 kronor till 133,000 kronor.

Departementschefens yttrande i ämnet återfinnes å sid. 157—161 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Den utav Kungl. Maj:t föreslagna ökningen av detta anslag hänförs sig till följande poster:

höjning med 300 kronor av expensanslagen för 23	
infanteriregementen	kronor 6,900: —
expensanslag för Norrlands ingenjörkår	» 1,300: —
höjning av expensanslaget till inspektörens för trängens	
expedition	» 200: —
expensanslag till 12 infanteribrigadchefers expeditioner	» 2,400: —

Summa kronor 10,800: —

Då utskottet icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag uti denna punkt, får utskottet hemställa,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 122,200 kronor, med 10,800 kronor till 133,000 kronor.

21:o) Uti punkt 21 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1918 ur riksstaten utesluta det ordinarie reservationsanslaget till landstormen, stort 277,935 kronor. Landstormen
[21.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 161—163 av återopade statsrådsprotokoll.

Å detta anslag förefanns vid 1915 års utgång reservationer till ett sammanlagt belopp av 533,436 kronor 80 öre, och hava dessa besparingar under år 1916 ytterligare ökats. De å anslaget erforderliga utgifterna för år 1918, vilka beräknats till 278,868 kronor, hava förden skull av Kungl. Maj:t ansetts kunna utgå av nämnda reservationer.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för år 1918 ur riksstaten utesluta det ordinarie reservationsanslaget till landstormen, stort 277,935 kronor.

22:o) I punkt 22 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m., nu 6,352,918 kronor, med 399,475 kronor till 6,752,393 kronor. De värnplik-
tigas avlöning,
inskrivning
och redovis-
ning m. m.
[22.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

23:o) Under punkt 23 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen Intendentur-
kåren.
[23.]

dels att, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för intendenturkåren, öka anslaget till intendenturkåren, nu 711,655 kronor, med 9,997 kronor till 721,652 kronor;

dels ock medgiva, att de i staten för intendenturkåren för år 1917 uppförda avlöningsmedel för korpraler må under samma år, utan hinder

av statens bestämmelser, användas för avlöning åt ytterligare högst 5 furirer, därav 2 av första och 3 av andra klassen.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ålderstillägg. 24:o) Kungl. Maj:t har i punkt 24 av denna huvudtitel föreslagit
[24.] riksdagen att öka förslagsanslaget till ålderstillägg, nu 107,900 kronor, med 3,500 kronor till 111,400 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

Mötesbidrag. 25:o) Kungl. Maj:t har under punkt 25 av denna huvudtitel föreslagit
[25.] slagit riksdagen

dels att för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar enligt i kungl. brevet den 21 juni 1916 angivna grunder å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 114,615 kronor;

dels ock medgiva, att nämnda förmån må utgå jämväl under tjänstgöring å mötesplatserna för deltagande i reservtruppövning och landstormsövning samt under tjänstgöring vid å mötesplatserna årligen anordnade skolor för utbildning till underbefäl av fast anställt manskap.

Departementschefens yttrande i ärendet förefinnes å sid. 179—182 av statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande. Enligt nu gällande bestämmelser utgår mötesbidrag till gifta och med dem enligt därom given föreskrift likställda officerare och underofficerare med vederlikar vid de icke kasernerade infanteriregementena under den tid, vederbörande är beordrad deltaga i bevärningsrekrytskola och repetitionsövning å regementets övningsplats. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att mötesbidrag skall vid förenämnda infanteriregementen utgå jämväl under reservtruppövning och landstormsövning ävensom under tjänstgöring vid å mötesplatserna förlagda underbefälsskolor för det fast anställda manskapet. Någon ökning av anslaget på grund härav har emellertid icke av Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot vad Kungl. Maj:t beträffande detta anslag föreslagit, hemställer,

att riksdagen må

a) för tilldelande av *mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar* enligt i kungl. brevet den 21 juni 1916 angivna grunder å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 114,615 kronor;

b) medgiva, att nämnda förmån må utgå jämväl under tjänstgöring å mötesplatserna för deltagande i reservtruppövning och landstormsövning samt under tjänstgöring vid mötesplatserna årligen anordnade skolor för utbildning till underbefäl av fast anställt manskap.

26:o) Uti punkt 26 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av provisoriskt avlöningstillägg åt officerare m. fl. vid till Boden förlagda truppförband och formationer enligt i kungl. brevet den 21 juni 1916 angivna grunder å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 67,600 kronor.

Provisoriskt
avlöning-
tillägg.

[26.]

Beträffande departementschefens yttrande i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 182 och 183 av statsrådsprotokollet.

Då detta anslag beräknats enligt hittills tillämpade grunder, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för beredande av *provisoriskt avlöningstillägg åt officerare m. fl. vid till Boden förlagda truppförband och formationer* enligt i kungl. brevet den 21 juni 1916 angivna grunder å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 67,600 kronor.

Intendenturen m. m.

27:o) I punkt 27 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka förslagsanslaget till arméns mathållning, nu 9,059,971 kronor, med i jämnt krontal 109,462 kronor till 9,169,433 kronor.

Arméns mat-
hållning.

[27.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed

anmäla.

Förstärkning
av förslags-
anslaget
till arméns
mathållning.

[28.]

28:o) Under punkt 28 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till arméns mathållning å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 3,056,500 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet likaledes att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Furagering av
arméns hästar.

[29.]

29:o) Kungl. Maj:t har i punkt 29 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att minska förslagsanslaget till furagering av arméns hästar, nu 4,466,052 kronor, med 98,807 kronor till 4,367,245 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att sedermera avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Förstärkning
av förslags-
anslaget till
furagering
av arméns
hästar.

[30.]

30:o) Under punkt 30 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering av arméns hästar å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,746,900 kronor.

Över denna framställning kommer statsutskottet likaledes att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Arméns
munderings-
utrustning.

[31.]

31:o) Under punkt 31 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska reservationsanslaget till arméns munderingsutrustning, nu 5,574,455 kronor, med i jämnt krontal 266,691 kronor till 5,307,764 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 194—196 av statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag är för innevarande år upptaget till 5,574,455 kronor. Härav utgöra 5,074,455 kronor anslaget summa med tillämpning av förut gällande beräkningsgrunder samt 500,000 kronor särskilt tillägg med omkring 10 procent på grund av stegrade materialpriser.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:t har nu för år 1918 äskat dels ett ordinarie anslag av 5,307,764 kronor, vilket belopp beräknats med tillämpning av sedvanliga grunder, dels ock, på sätt i punkt 32 här nedan omförmäles, ett tilläggsanslag å extra stat uppgående till 25 procent av nyssnämnda belopp eller i runt tal 1,326,950 kronor, detta sistnämnda förslag föranlett av de avsevärda prisstegringarna framför allt å yllevor och läder samt med särskild hänsyn till det ordinarie anslaget natur av reservationsanslag.

Utskottet, som icke funnit något att erinra häremot, får alltså i anledning av Kungl. Maj:ts under nu förevarande punkt framställda förslag hemställa,

att riksdagen må minska reservationsanslaget till arméns munderingsutrustning, nu 5,574,455 kronor, med i jämnt krontal 266,691 kronor till 5,307,764 kronor.

32:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 32 av denna huvudtitel gjorda framställning får utskottet, under återopande av vad utskottet under punkt 31 här ovan anfört, hemställa,

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till arméns
munderings-
utrustning.

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till arméns munderingsutrustning* å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,326,950 kronor.

[32.]

33:o) Vidare har Kungl. Maj:t i punkt 33 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till arméns diverse intendenturbehov, nu 875,997 kronor, med i jämnt krontal 40,946 kronor till 916,943 kronor.

Arméns
diverse inten-
denturbehov.

[33.]

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 197—199.

Från detta anslag utgå kostnaderna för truppförbandens befälsövningar. Beträffande dessa övningar har Kungl. Maj:t föreslagit, att traktamentsersättning skall, i likhet med vad som äger rum vid fälttjänstövningar, utgå till i samma befälsövningar deltagande officerare och underofficerare. Någon höjning av anslaget på grund härav har

Utskottets
yttrande.

dock icke ansetts erforderlig, utan har anslaget blivit beräknat med tillämpning av hittills följda grunder.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till arméns diverse intendenturbehov, nu 875,997 kronor, med i jämnt krontal 40,946 kronor till 916,943 kronor.

Arméns
kasernutred-
ning samt
ved, ljus och
vatten.

[34.]

34:o) Uti punkt 34 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 2,158,547 kronor, med i jämnt krontal 88,392 kronor till 2,246,939 kronor.

Departementschefens yttrande rörande detta anslag återfinnes å sid. 200 och 201 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Beräknat enligt hittills tillämpade grunder uppgår detta anslag för år 1918 till det nu äskade beloppet 2,246,939 kronor. Med hänsyn till de väsentligt stegrade priserna å ved, kol och belysningsämnen har emellertid Kungl. Maj:t, på sätt inhämtas av punkt 35 här nedan, föreslagit beviljande av förstärkning av anslaget med 725,000 kronor att utgå å extra stat.

Utskottet, som icke haft något att häremot erinra, får i anledning av Kungl. Maj:ts under nu förevarande punkt framställda förslag hemställa,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 2,158,547 kronor, med i jämnt krontal 88,392 kronor till 2,246,939 kronor.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till arméns
kasernutred-
ning samt
ved, ljus och
vatten.

[35.]

35:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 35 av denna huvudtitel gjorda framställning får utskottet, med åberopande av vad utskottet under 34:o) här ovan anført, hemställa,

att riksdagen må till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 725,000 kronor.

36:o) Kungl. Maj:t har under punkt 36 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier i nya kasernetablissemang å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 120,000 kronor.

Inventarier i
nya kasern-
etablissemang.

[36.]

Beträffande utredningen i detta ämne hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 202 och 203.

För ifrågavarande ändamål har förut beräknats ett belopp av 50,000 kronor till varje nytt kasernetablissemang. Kungl. Maj:t har nu på grund av ökade materialpriser och arbetskostnader ansett, att detta belopp bör för de anskaffningar av inventarier, som förestå, ökas till 60,000 kronor. Då etablissemangen för Södermanlands och Kalmar regementen beräknats bliva färdiga att tagas i bruk under år 1918, har anslaget för nämnda år föreslagits till 120,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *inköp av inventarier i nya kasernetablissemang* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

37:o) Under punkt 37 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för anskaffning av inventarier för vinterskolorna å Rommehed, Frösö läger och Vännäs läger å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 120,000 kronor.

Inventarier
för vissa
vinterskolor.

[37.]

I fråga om utredningen i detta ämne får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 203 och 204.

På grund av de avsevärda stegringarna i prisen särskilt på bränsle och belysningsämnen har ordinarie kasernutredningsanslaget, från vilket eljest skolat bestridas utgifter av förevarande art, visat sig icke kunna bära även dessa kostnader. Kungl. Maj:t har därför å extra stat för år 1918 begärt ett anslag av 120,000 kronor eller 40,000 kronor för envar av nämnda skolor.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för *anskaffning av inventarier för vinterskolorna å Rommehed, Frösö läger och Vännäs läger* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

Inkvarterings-, rese- och traktamentskostnader.

Rese- och
traktaments-
penningar.
[38.]

38:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 38 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 195,000 kronor, med 25,000 kronor till 220,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 205.

Med den föreslagna anslagsökningen avses att bringa detta förslagsanslag närmare i överensstämmelse med därifrån utgående utgifter.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må öka förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 195,000 kronor, med 25,000 kronor till 220,000 kronor.

Hyresbidrag
åt vissa
under-
officerare.
[39.]

39:o) Under punkt 39 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående beredande av särskilt hyresbidrag åt vissa underofficerare, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 36,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Artilleribehov.

Arménsvapen,
ammunition
och målskjut-
ningsmateriel
samt artilleri-
ets övningar
och materiel.
[40.]

40:o) Uti punkt 40 av denna huvudtitel hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående medelsbehovet för år 1918 under ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel, tillsvidare beräkna samma anslag till 5,000,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat för riksdagen

anmäla.

41:o) Kungl. Maj:t har under punkt 41 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för anskaffning av gevärshantverkarkistor å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 59,000 kronor.

Anskaffning
av gevärshantverkarkistor.

Departementschefens yttrande i fråga om detta anslag återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 207.

[41.]

Med förevarande anskaffning avses att komplettera förut befintlig verktygs- och materielutrustning i och för verkställande av mindre vapenreparationer.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka detta Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må för *anskaffning av gevärshantverkarkistor* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 59,000 kronor.

Fortifikationsbehov.

42:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 42 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommendant-kapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel, nu 1,800,920 kronor, med 70,430 kronor till 1,871,350 kronor.

Arméns byggnader, mötesfält och kommendant-kapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel.

Beträffande den av departementschefen i ärendet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till sid. 208—211 av åberopade statsrådsprotokollet.

[42.]

Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda staten för detta anslag är detsamma för år 1917 fördelat på följande sätt:

Utskottets yttrande.

Tit. I. Lantförsvarets under arméförvaltningens fortifikationsdepartements vård och uppsikt ställda fastigheter		kronor 1,428,000: —
Tit. II. Kommendant-kapsutgifter		» 91,920: —
Tit. III. Fortifikationens övningar		» 169,500: —
Tit. IV. Fortifikationens materiel		» 111,500: —
Summa kronor 1,800,920: —		

Ifråga om de under Tit. I upptagna underhållskostnaderna för arméns byggnader och fästningar har Kungl. Maj:t beräknat en förhöjning med dels 26,500 kronor på grund av de nytillkomna underhållskostnaderna för vissa enligt 1914 års härordningsbeslut genom fortifikationsdepartementets försorg uppförda byggnader och förråd, dels ock 27,500 kronor på grund av ökade utgifter för vissa genom arméns kaserubyggnadsnämnd uppförda kasernetablissemang eller med sammanlagt 54,000 kronor.

För underhåll av vägen Boden—Åskogen har vidare under Tit. II måst beräknas, utöver förut anvisade medel, ytterligare ett belopp av 830 kronor på grund av jämlikt gällande väglag verkställd uppskattning av underhållskostnaderna.

Under Tit. III har till följd av 1914 års härordningsbeslut beräknats en ökning med 7,500 kronor.

Likaledes har i enlighet med samma beslut å Tit. IV vidtagits en förhöjning med 8,100 kronor.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsökningen har följaktligen upptagits med:

å Tit. I	.....	kronor 54,000: —
å Tit. II	.....	» 830: —
å Tit. III	.....	» 7,500: —
å Tit. IV	.....	» 8,100: —
		<hr/>
		eller tillhopa kronor 70,430: —

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel, nu 1,800,920 kronor, med 70,430 kronor till 1,871,350 kronor.

Underhåll av
vissa lantbe-
fästningar.

[43.]

43:o) Kungl. Maj:t har i punkt 43 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för underhåll av fästningsverken i Boden och vid Tingstäde å extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 17,200 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 212.

Ifrågavarande anslag är avsett till täckande av vissa genom rådande höga materialpriser förorsakade förhöjningar i de beräknade underhållskostnaderna för fästningsverken i Boden och vid Tingstäde.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må, för *underhåll av fästningsverken i Boden och vid Tingstäde* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 17,200 kronor.

44:o) Under punkt 44 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att utav det av 1916 års riksdag till fullbordande av de utav 1906 års riksdag beslutade kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 7,134,000 kronor, å extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 4,500,000 kronor.

Fullbordande
av kasernetablissemang
för femton
infanteriregementen.

[44.]

Över denna framställning kommer utskottet framdeles under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

45:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 45 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att av det till uppförande av byggnader för en förplägnadsanstalt i Hässleholm av 1916 års riksdag beviljade anslaget, 445,000 kronor å extra stat för år 1918 anvisa återstoden, 245,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 förskjuta sistnämnda belopp för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Förplägnadsanstalten i
Hässleholm.

[45.]

Beträffande utredningen i denna och vissa därmed sammanhängande frågor får utskottet hänvisa till sid. 227 och 251—257 av åberopade statsrådsprotokollet.

Å sid. 251—257 av berörda statsrådsprotokoll har departementschefen till behandling upptagit frågan om de kostnader, utöver för ändamålen beviljade anslag, som vissa byggnadsföretag vid armén beräknas komma att draga. Då bland dessa företag jämväl förekommer förplägnadsanstalten i Hässleholm, har utskottet ansett lämpligt att här yttra sig om dessa merkostnader. Beloppet av ifrågavarande kostnader framgår av följande tablå:

Utskottets
yttrande.

Beräkning

av kostnadsökningen för vissa byggnadsföretag.

Anslaget beviljat av riksdagen	Anslaget avsett för	Beviljat anslagsbelopp	Beräknad merkostnad	Anmärkningar
1915	Ökat stallutrymme vid infanteriet	655,900	164,000	Arbetet utfört utan kostnadsökning.
1915	D:o vid kavalleriet	412,800	24,000	
1916	D:o vid artilleriet	56,000	14,000	
1913	Förråd för vinterfordon	237,000	—	
1915		90,000	22,500	
1914 (senare)	D:o för andra fordon än vinterfordon m. m.	1,359,000	83,100	Av anslaget i dess helhet 1,358,500 kr. äro 372,500 kr. beräknade för inköp av mark.
1914				
1915	Nya byggnader för Norrbottens regemente ..	1,050,000	181,710	
1915	Byggnader för Norrbottens kavallerikår	478,000	150,000	
1914	Nya byggnader för Bodens artilleriregemente	692,000	210,000	
1915				
1916	Nya befälsbyggnader vid Vaxholms grenadjärregemente	395,000	140,000	
1916	Förplägnadsanstalt i Östersund	640,000	120,000	
1916	Havremagasin i Stockholm	200,000	33,000	
1915	Nya byggnader för Norrlands artilleriregemente i Östersund	986,000	300,000	
1915	Nytt etablissemang för Svea ingenjörkår ..*	1,696,000	435,000	
1915	Byggnader för Norrlands ingenjörkår	1,884,000	565,000	
1915	Nya byggnader för Bodens »	651,000	210,000	
1915	D:o för fästningsingenjörkompanierna	93,000	40,000	
1916	Nytt etablissemang för Fälttelegrafkåren ..	1,998,000	400,000	Beräkning av merkostnaden ej av Kungl. Maj:t angiven.
1915	Skidförråd	461,000	—	
1914 (senare)	Vinterförläggning	567,000	10,000	
1915				
1916	Intendenturförråd i Boden	312,500	80,000	
	Förplägnadsanstalt i Hässleholm	445,000	71,000	
	Summa	—	3,258,310	

* Därutöver har Kungl. Maj:t anvisat ett belopp av 43,900 kronor.

Det belopp, som för ovan angivna byggnadsföretag för närvarande anses ytterligare erforderligt, uppgår således till 3,258,310 kronor.

Dessa merkostnader, vilka förorsakats av de stegrade priserna å byggnadsmateriel, låta sig emellertid icke med någon större grad av tillförlitlighet bedömas. Departementschefen har därför ansett lämpligast, att det i varje fall överlämnades till Kungl. Maj:ts avgörande, huruvida ett entreprenadanbud, som överstege de beräknade kostnaderna, borde antagas eller icke, och att, för den händelse anbudet antoges, av tillgängliga medel förskjuta uppkommande merkostnader för att främdeles anmälas till ersättande. I enlighet därmed har icke heller något anslag för detta ändamål nu blivit äskat.

Utskottet kan icke ansluta sig till detta departementschefens uttalande. Härigenom skulle, enligt utskottets mening, införas en grundsats beträffande statsregleringen, vars konsekvenser knappast kunna överskådas. Då emellertid en del av byggnadsarbetena redan äro påbörjade, synes det av departementschefen angivna förfaringssättet böra för dessa särskilda fall få tillämpas, då så av förhållandena oundgängligen påkallas och annan utväg icke utan väsentliga svårigheter och fördyringar kan anlitas. Ifråga åter om de byggnadsföretag, vilka ännu icke påbörjats och vilka ej äro av brådskande natur, bör i varje fall tagas under övervägande, huruvida icke uppskov med hänsyn till för närvarande rådande höga byggnadskostnader kan äga rum.

Beträffande därefter frågan om byggnader för förplägnadsanstalten i Hässleholm beviljade 1916 års riksdag härför ett anslag av 445,000 kronor och anvisade därav på extra stat för år 1917 ett belopp av 200,000 kronor att i mån av behov förskottsvis utgå redan under år 1916. Återstoden av samma anslag, 245,000 kronor, har nu av Kungl. Maj:t äskats på extra stat för år 1918, varvid Kungl. Maj:t skulle äga att av tillgängliga medel under år 1917 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Då, enligt vad utskottet inhämtat, byggandet av denna förplägnadsanstalt ännu icke påbörjats, har utskottet icke ansett erforderligt, att det begärda beloppet redan under innevarande år förskjutes.

Då anstalten i fråga snarast möjligt bör uppföras, ej minst med hänsyn till vikten av att åstadkomma förutsättningar för en god ekonomi beträffande truppens förplägnad, har det inom utskottet blivit ifrågasatt, att även den beräknade merkostnaden, 71,000 kronor, redan nu borde beviljas. Då emellertid, av skäl som nyss anförts, merkostnadsbeloppet ej torde behöva tagas i anspråk under år 1918, lär med dettas uppförande å riksstaten lämpligen kunna anstå till ett följande år.

I övrigt har utskottet icke haft något att erinra i fråga om detta anslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må av det till uppförande av byggnader för en förplägnadsanstalt i Hässleholm av 1916 års riksdag beviljade anslaget, 445,000 kronor, å extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag återstoden 245,000 kronor.

Anordnande
av flygövning-
gar och under-
håll av flyg-
materiel.

[46.]

46:o) Under punkt 46 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av flygövningar och underhåll av flygmateriel å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 127,095 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Vissa bygg-
nads- och in-
redningsarbe-
ten vid skjut-
skolan för in-
fanteriet och
kavalleriet.

[47.]

47:o) Kungl. Maj:t har i punkt 47 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för verkställande av vissa byggnads- och inredningsarbeten vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 200,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under innevarande år förskottsvis utanordna vad som kan för ändamålet erfordras för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

På skäl, som utskottet under punkt 8:o) här ovan anfört, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka det i denna punkt framlagda förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Anordnande
av visst förråd.

[48.]

48:o) Ut i punkt 48 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av visst förråd å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 110,000 kronor.

Departementschefens utredning i ämnet återfinnes å sid. 230 och 231 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Med ifrågavarande anslag avses att inköpa visst markområde samt att vidtaga vissa nybyggnads- och förändringsarbeten i och för iordningsställande av förrådslokaler.

Till uppförande av förråd för andra fordon än vinterfordon samt för persedlar och materiel beviljade 1914 års senare riksdag ett belopp av 1,359,000 kronor. För Skånska dragonregementets del ingick här i en summa av 19,000 kronor. Enligt vad departementschefen i annat sammanhang uti statsrådsprotokollet meddelat, har denna senare summa ännu icke tagits i anspråk. Då det av Kungl. Maj:t nu äskade anslaget skall användas till beredande av sådana förrädslokaler, som avsetts med förutnämnda av riksdagen redan beviljade medel, har utskottet ansett, att det nu äskade beloppet, 110,000 kronor, bör minskas med 19,000 kronor, varigenom i denna punkt ifrågasatt medelsanvisning kan begränsas till 91,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *anordnande av visst förråd* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 91,000 kronor.

49:o) I punkt 49 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för fullbordande av förplägnadsanstalten i Boden å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 336,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 förskjuta nämnda belopp för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Fullbordande
av förplägnadsanstalten
i Boden.
[49].

Rörande utredningen i frågan får utskottet hänvisa till sid. 231—235 av återopade statsrådsprotokollet.

Enligt den år 1908 godkända planen för åtgärder beträffande förplägnadsanstalten i Boden återstå ännu att därstädes uppföra ett havremagasin och ett hömagasin. Då förrådsutrymmet i Boden är otillräckligt redan för fredsbehovet, har Kungl. Maj:t, med hänsyn jämväl till tryggheten av fästningens förrådsbehov i händelse av krig, ansett, att dessa magasinsbyggnader nu borde uppföras. Kostnaderna för desamma belöpa sig enligt nyligen gjorda beräkningar till 245,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Dessutom har Kungl. Maj:t äskat ett belopp av 91,000 kronor för uppförande av en mindre bostadsbyggnad för underofficerare samt för verkställande av en påbyggnad till intendenturkompaniets kasern, vilka byggnadsföretag av Kungl. Maj:t befunnits erforderliga för bättre tillgodoseende av förlägningsutrymmet inom fästningen.

I fråga om de av Kungl. Maj:t sålunda ifrågasatta byggnadsföretagen har utskottet med hänsyn till de för närvarande rådande synnerligen höga byggnadskostnaderna känt sig tveksamt, om tillräckliga skäl

för deras utförande under nuvarande förhållanden kunna anses föreligga. Beträffande havremagasinet har utskottet emellertid av vad i ärendet förekommit blivit övertygat om nödvändigheten av att det snarast möjligt kommer till utförande, och vill utskottet sålunda tillstyrka beviljande för ändamålet av ett belopp av 200,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet däremot icke ansett sig kunna biträda.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må för *fortsättande av byggnadsarbetena vid förplägnadsanstalten i Boden* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 förskjuta nämnda belopp för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Anläggning av
en fabrik för
tillverkning av
vissa för-
nödenheter.

[50.]

50:o) Kungl. Maj:t har i punkt 50 under denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för anläggning av en fabrik för tillverkning av vissa för armén erforderliga förnödenheter å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under innevarande år förskjuta vad som kan finnas vara för ändamålet erforderligt för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Departementschefens yttrande i ärendet återfinnes å sid. 236 och 237 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Anläggningen av ifrågavarande fabrik har beräknats draga en kostnad av 80,000 kronor, vartill med hänsyn till de alltjämt stegrade priserna å materiel och arbetsmaskiner lagts ytterligare 20,000 kronor.

Då de till ärendet hörande handlingarna, av vilka utskottet tagit del, äro av hemlig natur, har utskottet icke ansett sig kunna i vidare mån redogöra för den tillämnade fabriken.

Utskottet, som ansett det välbetäckt och ur statens synpunkt fördelaktigt, att en fabrik av ifrågavarande slag uppföres, har emellertid icke kunnat biträda förslaget i dess nu föreliggande form, utskottet har nämligen funnit det önskvärt att sådana anordningar träffas, att därigenom med den ifrågasatta fabriken även kan förenas tillverkning av vissa andra för armén behövlige förnödenheter. Därjämte torde anläggningen böra så ordnas, att även marinens behov av ifrågavarande förnödenheter från samma fabrik tillgodoses.

Utskottet anser sålunda, att, innan riksdagen fattar slutligt beslut i frågan, utredning i nämnda hänseenden bör verkställas; och får utskottet förty hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

51:o) I punkt 51 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att för ordnande av Skånska husarregementets förläggning i Hälsingborg å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 143,500 kronor, *dels ock* medgiva, att av Kungl. Maj:t må för ifrågavarande ändamål av tillgängliga medel förskottsvis utanordnas ett belopp av högst 235,000 kronor att sedermera ersättas av det belopp, varmed Hälsingborgs stad förklarar sig villig bidra för regementets förläggning i dess helhet till nämnda stad.

Ordnande
av Skånska
husarrege-
mentets
förläggning.

[51.]

I fråga om departementschefens utredning rörande detta anslag får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid 237—250.

Det av Kungl. Maj:t i denna punkt framställda förslaget avser en överflyttning av Skånska husarregementets tre i Landskrona för närvarande förlagda skvadroner till Hälsingborg, där regementets huvuddel nu har sin förläggningsort. Kostnaderna för ordnande av denna ytterligare förläggning till Hälsingborg ha beräknats till 1,170,000 kronor. Härav finnas för närvarande medel reserverade till ett belopp av 791,500 kronor, varjämte Hälsingborgs stad på vissa villkor erbjudit sig att bidra till kostnaderna med ett belopp av 235,000 kronor. Det ytterligare erforderliga beloppet utgör alltså 143,500 kronor, vilken summa nu av Kungl. Maj:t äskats.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har, med hänsyn bland annat till att utskottet under punkt 60:o) här nedan avstyrkt ett av Kungl. Maj:t framställt förslag om upprättande av en dressyranstalt, vilken vore avsedd att förläggas till Landskrona, icke ansett sig kunna tillstyrka det av Kungl. Maj:t i denna punkt framställda förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Övningar.

Arméns fält-
och fälttjänst-
övningar.

[52.]

52:o) I punkt 52 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar, nu 600,000 kronor, med 175,000 kronor till 775,000 kronor.

Beträffande departementschefens yttrande rörande detta anslag får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 259—263.

Utskottets
yttrande.

Vid uppgörandet av 1914 års härordning beräknades å detta anslag en ökning av 100,000 kronor. I enlighet härmed blev anslaget från och med år 1916 höjt från 500,000 till 600,000 kronor. Utgångspunkten därvid var emellertid, att ifrågavarande övningar skulle fortfarande komma att anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad dittills ägt rum.

Då det numera gäller att för arméns utbildning tillgodogöra sig de mångahanda lärdomar, det pågående världskriget givit, har Kungl. Maj:t ansett en ytterligare ökning av anslaget ofrånkomlig, och har med ledning av de för anslaget uppgjorda specialberäkningarna denna ökning ansetts böra upptagas till 175,000 kronor.

Med hänsyn till den höjning, anslaget nyligen undergått, har utskottet icke ansett sig nu kunna tillstyrka en ytterligare ökning av detsamma.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i riksstaten för år 1918 upptaga reservationsanslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 600,000 kronor.

Det frivilliga
skytteväsen-
dets befräm-
jande.

[53.]

53:o) Kungl. Maj:t har under punkt 53 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 1,375,000 kronor samt medgiva, att av detta anslag ett belopp av 696,000 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget till äldre anslagsberättigade skyttar, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av mobiliseringsammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 11,600,000 skarpladdade patroner m/94, med skyldighet för överstyrelsen att återställa tomhylsor och laddramar, dock med rätt för

Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle sådant påkalla, till överstyrelsen kontant utbetala sistnämnda belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 263—283.

Anslaget är för år 1918 avsett att fördelas på följande sätt:		Utskottets yttrande.	
till skytteförbundens överstyrelses administrations-			
kostnader samt särskilda utgifter att utbetalas			
genom överstyrelsen	kronor	79,800: —	
» skytteförbunden	»	149,400: —	
» skytteföreningarna:			
a) årsunderstöd			
dels à 2 kronor till 145,000			
äldre skyttar, förslagsvis kronor 290,000: —			
dels à 1 krona till 30,000			
mycket unga skyttar och			
nybörjare, förslagsvis	»	30,000: —	
b) ammunitionsbidrag			
dels till likviderande av			
11,600,000 patroner m/94			
att genom arméförvalt-			
ningens artilleridepar-			
tement tillhandahållas			
skytteföreningarna för			
att utdelas till 145,000			
anslagsberättigade äldre			
skyttar	»	696,000: —	
dels att kontant tilldelas			
skytteföreningarna i för-			
hållande till antalet an-			
slagsberättigade skyttar			
med kammarammunition,			
ett såsom fast bestämt			
belopp av	»	67,500: —	
c) bidrag till nybildade skytte-			
föreningar för anskaffan-			
de av målskjutnings-			
materiel	»	3,000: —	» 1,086,500: —
Transport kronor 1,315,700: —			

	Transport kronor 1,315,700: —
till övriga utgifter:	
riksskyttetävling i Norr-	
land år 1918	kronor 10,000: —
understöd för anordnande	
av skjutbanor och andra	
utgifter för det frivilliga	
skyttewäsendet	» 49,300: —
	» 59,300: —
	Summa kronor 1,375,000: —

Denna summa överstiger med 244,500 kronor anslaget för innevarande år.

Beträffande till en början det till skytteförbundens överstyrelse utgående beloppet har häruti ingen förändring av Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Posten till skytteförbunden är för innevarande år upptagen till 143,600 kronor. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att det till skytteförbundens sekreterare utgående beloppet av 15,600 måtte med hänsyn till den avsevärda ökningen av förbundssekreterarnas göromål från och med 1918 ökas med 5,200 kronor till 20,800. Därjämte har föreslagits en förhöjning av understödet till Värmlands skytteförbund med 600 kronor till 1,200 kronor.

Utskottet har icke funnit sig övertygat om nödvändigheten av att för närvarande höja det såsom arvoden åt skytteförbundens sekreterare utgående beloppet. Mot den föreslagna höjningen av understödet åt Värmlands skytteförbund har däremot från utskottets sida intet varit att erinra. Förevarande anslagspost torde alltså böra upptagas till 144,200 kronor.

Vad därefter angår posten till skytteföreningarna uppgår densamma för innevarande år till 828,500 kronor. 1916 års riksdag uttalade i fråga om denna anslagspost, att mobiliseringsförrådet av ammunition efter hand borde erhålla full ersättning för vad som därifrån utlämnades till skytteföreningarna, vilket vid kommande framställningar till riksdagen om ammunition för nämnda föreningar borde beaktas. Med anledning härav har Kungl. Maj:t nu föreslagit, att till grund för beräkningarna av ammunitionsbidraget lägges ett evalveringspris av 6 öre för varje patron, med skyldighet för överstyrelsen att återlämna tomhylsor och laddramar. Denna anslagspost kommer härigenom att uppgå till 1,086,500 kronor.

Vad slutligen beträffar det för övriga utgifter beräknade beloppet har utskottet funnit detsamma böra upptagas till det av arméförvaltningen föreslagna, 54,300 kronor.

Med anledning av vad utskottet sålunda anfört torde förevarande anslag böra i riksstaten uppföras med 1,364,800 kronor.

I detta sammanhang har utskottet ansett sig böra behandla en inom andra kammaren av herr S. Welin m. fl. väckt motion, nr 139, däri föreslagits, att riksdagen vid beviljandet av anslag till det frivilliga skytteväsendets främjande ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes som villkor för skytteförenings delaktighet i sagda anslag föreskriva, att skjutning å skjutbana samt övningar och tävlingar i övrigt icke få förekomma under församlingens högmässogudstjänst samt strax före och efter densamma.

Motion i
ämnet.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

I anledning av en vid 1904 års riksdag i samma syfte väckt motion uttalade riksdagen i sin skrivelse angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel bl. a. följande: »Att, på sätt inom riksdagen framhållits, utövandet av den frivilliga skytteverksamheten understundom medför störandet av den allmänna gudstjänsten, i det att skjutövningar pågå under densamma, är utan tvivel olämpligt, och har riksdagen väl ansett skjutning å skjutbana, åtminstone i närheten av gudstjänstlokal, böra undvikas under församlingens högmässogudstjänst, men emellertid under antagande att, då uppmärksamheten blivit fäst å ovannämnda förhållanden, skytteförbundens överstyrelse skall vidtaga de åtgärder, som i detta avseende kunna finnas nödiga, icke funnit någon särskild åtgärd från riksdagens sida härutinnan erforderlig.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som förutsätter, att Kungl. Maj:t erinrar vederbörande om de av riksdagen gjorda uttalandena i detta ämne, samt att skytteförbundens överstyrelse noga tillser, att förbunden och skytteföreningarna ställa sig detta till efterrättelse, har på denna grund icke funnit tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka riksdagen att på sätt motionärerna föreslagit till Kungl. Maj:t avlåta skrivelse i ämnet.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må till det *frivilliga skytteväsendets befrämjande* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 1,364,800 kronor,

samt medgiva, att av detta anslag ett belopp av 696,000 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget till äldre anslagsberättigade skyttar, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av mobiliseringsammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 11,600,000 skarpladdade patroner m/94, med skyldighet för överstyrelsen att återställa tomhylsor och laddramar, dock med rätt för Kungl. Maj:t, att därest förhållandena skulle sådant påkalla, till överstyrelsen kontant utbetala sistnämnda belopp,

b) att herr Welins m. fl. motion, nr 139, icke må föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Vinterrekryt-
skolor vid
vissa icke
kasernerade
infanterirege-
menten.

[54.]

54:o) Under punkt 54 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 177,025 kronor.

Departementschefens utredning i fråga om detta anslag återfinnes å sid. 283—286 av statsrådsprotokollet.

Mot förevarande förslag, som avser anordnande av vinterrekrytskolor under år 1918 vid de sju infanteriregementen, vilka under samma år icke hunnit förläggas till sina nya kasernetablissemang, har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må för *anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen* å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 177,025 kronor.

Utbildning av
landstormsbefäl m. m.

[55.]

55:o) I punkt 55 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående utbildning av landstormsbefäl m. m., tillsvidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

Sjukvård.

56:o) I punkt 56 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att i riksstaten för år 1918 upptaga reservationsanslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden med oförändrat belopp 132,650 kronor,

dels ock medgiva, att uppkommande reservationer å nämnda anslag, i den mån de därtill lämna tillgång, må under åren 1918 och 1919 på i kungl. brevet den 10 juni 1910 angivet sätt användas till upphjälpande av underläkarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm löneförhållanden.

Beträffande departementschefens framställning rörande detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 287—289 av statsrådsprotokollet.

Garnisons-
sjukhusen i
Stockholm, å
Karlsborg och
i Boden.

[56.]

Kungl. Maj:t har beträffande beloppet av förevarande anslag icke föreslagit någon ändring. Däremot har i en av herr *F. V. Thorsson* inom andra kammaren väckt motion (nr 143) föreslagits, att riksdagen måtte besluta höja årsarvodet till gårdsdrängarna vid garnisonssjukhuset i Stockholm från 800 kronor till 1,000 kronor, samt i anledning härav öka reservationsanslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, nu 132,650 kronor, med 400 kronor till 133,050 kronor.

Motion
i ämnet.

I fråga om de skäl motionären anført till stöd för sin framställning hänvisar utskottet till motionen.

Arméförvaltningen, vars yttrande över motionen inhämtats, har meddelat, att avlöningen för befattningen såsom gårdsdräng och portvakt vid garnisonssjukhuset i Boden utgår i form av arvode å 650 kronor förutom vissa naturaförmåner, däribland kost och tvätt, vilka sistnämnda förmåner däremot icke ingå i gårdsdrängarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm avlöning. Med hänsyn till den rätt avsevärda skillnaden mellan värdet å den förres samtliga avlöningsförmåner, vilket kan uppskattas till 1,142 kronor 50 öre för år räknat, och gårdsdrängarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm motsvarande förmåner har arméförvaltningen tillstyrkt den av motionären föreslagna höjningen av de senares arvode.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande användandet av uppkommande reservationer å förevarande anslag till upphjälpande av underläkarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm löneförhållanden överensstämmer med

enahanda framställningar till 1910, 1911, 1913 och 1915 års riksdagar, vilka av nämnda riksdagar bifallits.

Utskottet, som funnit den av motionären föreslagna höjningen av gårdsdrängarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm arvode skälig och i övrigt ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:t:s förslag, hemställer,

att riksdagen må,

1) med bifall till herr Thorssons motion nr 143 höja reservationsanslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, nu 132,650 kronor, med 400 kronor till 133,050 kronor,

2) medgiva, att uppkommande reservationer å nämnda anslag, i den mån de därtill lämna tillgång, må under åren 1918 och 1919 på i kungl. brevet den 10 juni 1910 angivet sätt användas till upphjälpande av underläkarnas vid garnisonssjukhuset i Stockholm löneförhållanden.

Arméns sjuk-
och veterinär-
vård samt
hovbeslag
m. m.

[57.]

57:o) Kungl. Maj:t har under punkt 57 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m., nu 473,042 kronor, med i jämnt krontal 17,476 kronor till 490,518 kronor.

Av departementschefens å sid. 289—292 i statsrådsprotokollet lämnade utredning i ämnet inhämtas att vid anslagets beräkning hittills följda grunder tillämpats.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m., nu 473,042 kronor, med i jämnt krontal 17,476 kronor till 490,518 kronor.

Det frivilliga
sjukvårds-
väsendet
i krig.

[58.]

58:o) På grund av Kungl. Maj:t:s i punkt 58 av denna huvudtitel gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Stipendier.

59:o) Under punkt 59 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten under fjärde huvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 9,600 kronor benämnt »Studiestipendier för underofficerare och furirer av första klassen, reservationsanslag».

Studiestipendier för underofficerare och furirer av första klassen.

[59.]

Departementschefens yttrande angående detta anslag återfinnes å sid. 294—295 av statsrådsprotokollet.

I sin skrivelse den 14 september 1914 i fråga om ordnandet av rikets försvarsväsende uttalade riksdagen, att den funnit ett av vissa motionärer framställt förslag om beredande av ökad möjlighet för därav förtjänt underbefäl att vinna officersanställning vara beaktansvärt och för den skull funnit sig böra hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående de omständigheter, under vilka personal i underbefäls ställning vid yngre år kunde vinna befordran till officer eller reservofficer. Intill dess denna fråga funnit sin lösning syntes emellertid inrättandet av studiestipendier i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit vara en ändamålsenlig åtgärd. Riksdagen ansåge att ifrågavarande stipendier borde stå öppna icke blott för underofficerare utan även för därav förtjänta furirer av första klassen på villkor, som Kungl. Maj:t ägde bestämma.

Utskottets yttrande.

Den av riksdagen begärda utredningen har påbörjats men är ännu icke slutförd.

Då förevarande anslag är beräknat i överensstämmelse med nyss angivna grunder, får utskottet hemställa

att riksdagen må i riksstaten under fjärde huvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 9,600 kronor benämnt »Studiestipendier för underofficerare och furirer av första klassen, reservationsanslag».

Remontering och hästlega.

60:o) Kungl. Maj:t har under punkt 60 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till remontering m. m., nu 932,314 kronor med 80,541 kronor till 1,012,855 kronor.

Remontering.

[60.]

Departementschefens utredning i frågan återfinnes å sid. 296—342 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

I fråga om *huvudgrunderna för hästanskaffningen vid armén*, hava, enligt vad departementschefen anført, särskilda förslag blivit framställda av åren 1914 och 1915 inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga var för sig samt av arméförvaltningens intendentsdepartement.

I sitt avgivna betänkande föreslogo 1914 års sakkunniga, att vid kavalleriet utrangerade hästar, vilka vore lämpliga för fortsatt användning, skulle överföras dels till infanteriet med 168 stycken årligen för att därstädes användas såsom stambästar för kompanicheferna och kulspjutekompaniet, dels till trängen för att i viss mån ersätta stambästar och lejda hästar. Dessutom skulle efter genomförd härordning från kavalleriet årligen avlämnas sammanlagt 48 stycken 8-åriga stambästar till officerare vid generalitetsstaten, generalstaben, kommandantsstaten, undervisningsverken, arméfördelningsstabernas reservgrupper och infanteriet. Då därtill kom, att enligt de sakkunnigas mening de för kavalleriets kulspjutetrupper avsedda hästarna borde remonteras på samma sätt som övriga hästar vid samma truppslag, hade de sakkunniga föreslagit, att beräkningen av ersättningsremonter vid kavalleriet efter genomförd härordning måtte bestämmas sålunda, att å 6,271 stambästar beräknades 10 procent, varjämte kavalleriet ytterligare skulle erhålla ersättningsremonter motsvarande det antal 8-åriga stambästar, som årligen skulle avlämnas till nyssnämnda officerare. Mot de sakkunnigas förslag hade ett flertal myndigheter framställt anmärkningar, särskilt i fråga om infanteriets remontering med utrangerade stambästar från kavalleriet.

I förslaget till bestämmelser rörande hästhållningen för officerare och vederlikar vid armén hade 1915 års sakkunniga jämväl upptagit hästanskaffningsfrågan till behandling. Detta förslag skilde sig från det av 1914 års sakkunniga avgivna huvudsakligen däri, att det icke beräknats någon överföring till infanteriet av en del av för kavalleriets och artilleriets del mindre användbara hästar utan endast av 8-åriga fullt användbara hästar. De sakkunniga hade på denna grund kommit därhän, att från kavalleriet årligen skulle överföras 90 och från artilleriet 21 8-åriga hästar, detta alldeles oavsett de hästar, som avginge vid uttagning av stambästar till egna tjänstehästar.

Beträffande därefter det av arméförvaltningens intendentsdepartement i ärendet framlagda förslaget kunde de principer, vilka departementet ansåge böra ligga till grund för den nya beridenheten, sammanfattas sålunda:

1. Beridenheten måste så ordnas, att de hästar, som avsåges för officerare tillhörande staber och därmed i krav på god beridenhet jämställda samt för infanteriets regementsofficerare, regementskvartermästare och adjutanter, utgjordes av 8-åriga fullt användbara kavalleri- och artillerihästar (klass I) samt att av de hästar, som avsåges för infanteriets kompanichefer samt för kulsprutekompanierna en mindre del kunde utgöras av för kavalleriet icke brukbara hästar (klass II).

2. Med hänsyn till kavalleriets mobiliserings- och fredstjänstgöringsförhållanden borde den nya beridenheten så långt som möjligt tillgodoses därigenom, att a) äldre för kavalleriet icke lämpliga hästar (klass II) överfördes till infanteriet och b) stamhästinköp till infanteriet verkställdes.

3. Kavalleriets förmåga att dressera remonter utgjorde högst 14 hästar per skvadron och år, varför dressyren av det antal remonter, som därutöver krävdes, måste förläggas till särskild nyorganiserad dressyranstalt (anstalter).

4. Artilleriet kunde deltaga i stamhästöverflyttning med högst 14 hästar om året.

5. Med hänsyn till fredstjänstgöringens ordnande kunde icke vare sig fortifikationen eller trängen deltaga i stamhästöverflyttning av för dessa truppslag fullt användbara hästar.

6. Med hänsyn till fredsutbildningen vid kavalleriet och artilleriet måste stamhästöverflyttningen äga rum efter regementsövningarna.

Intendentsdepartementet föreslog sålunda att den nya beridenheten och därmed anskaffningen av arméns stamhästar fullt genomförd ordnades på följande sätt:

1. Från kavalleriet överflyttades årligen 48 fullt användbara 8-åriga hästar (klass I). Dessa hästars tjänstetid efter överflyttningen beräknades till i medeltal 8 år.

2. För dressyr av 110 hästar vid kavalleriet organiserades särskild dressyranstalt (anstalter).

3. Till infanteriet inköptes årligen 28 stycken 6—8-åriga hästar. Dessa hästars tjänstetid beräknades till i medeltal 8 år.

4. Från kavalleriet överflyttades årligen högst 84 hästar (klass II), för vilka kavalleriet icke ägde att tillgodoräkna sig remonter. Dessa hästars tjänstetid efter överflyttningen beräknades i medeltal till 2 år.

5. Från artilleriet överflyttades årligen 14 fullt användbara 8-åriga hästar (klass I). Dessa hästars tjänstetid efter överflyttningen beräknades i medeltal till 8 år.

6. All stamhästöverflyttning skedde omkring 14 dagar efter regementsövningarnas slut vid de beridna truppslagen.

I anslutning till vad ett flertal myndigheter anfört i fråga om infanteriets remontering med utrangerade stambästar från kavalleriet har Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna föreslå en dylik anordning. Kungl. Maj:ts förslag innefattar emellertid överflyttande från kavalleriet av 60 stycken samt från artilleriet av 21 stycken 8-åriga stambästar, varjämte det ytterligare erforderliga antalet stambästar skulle fyllas genom inköp av dresserade 6—8-åriga hästar. Då kavalleriet i sådant fall icke ansetts kunna medhinna dressyren av ett mot den föreslagna avgången svarande antal remonter, har därjämte en särskild dressyranstalt ansetts behöfelig. Den nya beridenheten för arméns officerare jämte anskaffningen av arméns stambästar efter genomförd härordning har Kungl. Maj:t ansett böra ordnas sålunda:

1. Från kavalleriet överflyttas årligen 60 fullt användbara 8-åriga stambästar till generalitetsstaten, generalstaben, kommendantsstaten, undervisningsverken, arméfördelningsstabernas reservgrupper och infanteriet.

2. Från artilleriet överflyttas årligen till infanteriet 21 fullt användbara 8-åriga stambästar.

3. För generalitetsstaten, generalstaben, kommendantsstaten, undervisningsverken, arméfördelningsstabernas reservgrupper och infanteriet inköpas årligen 30 6—8-åriga dresserade hästar.

4. Samtliga de under 1—3 omförmälda hästarnas tjänstetid efter överflyttningen, respektive inköpet, beräknas till i medeltal 8 år.

5. Stambästöverflyttningen bör äga rum omkring 14 dagar efter regementsövningarnas slut vid de beridna truppslagen.

6. För dressyr av 110 hästar vid kavalleriet organiseras en särskild remontdressyranstalt.

En sammanställning av samtliga i ärendet framlagda förslag har följande utseende:

Förslag av	Överflyttning av stambästar.			Inköp av dresserade hästar.	Tjänstetid, i år räknad, för		Anmärkning.
	8-åriga		Utrangerade.				
	från kavalleriet.	från artilleriet.					
	8-åriga.	Utrangerade.					
1914 års sakkunniga	48	—	168	—	8	3	Dressyranstalt organiseras.
1915 års do	90	21	—	—	8	—	
Intendentsdepartementet	48	14	84	28	8	2	
Kungl. Maj:t	60	21	—	30	8	—	

Utskottet har ansett den av 1914 års sakkunniga föreslagna utvägen för hästanskaffningen böra, såsom varande den billigaste, under en tid försöksvis tillämpas innan frågan om hästanskaffningen slutgiltigt avgöres. Dock torde icke någon överföring av utrangerade hästar till trängen under försökstiden böra ifrågakomma. Något överflyttande av stambästar från artilleriet eller inköp av dresserade hästar skulle sålunda icke äga rum. Den av Kungl. Maj:t föreslagna dressyranstalten synes vid bifall till det av utskottet förordade förslaget rörande hästanskaffningen icke böra för närvarande komma till stånd.

Enligt utskottets mening böra följande grunder tillsvidare försöksvis lända till efterrättelse:

1. Från kavalleriet överflyttas årligen 48 fullt användbara 8-åriga stambästar till generalitetsstaten, generalstabén, kommandantsstaten, undervisningsverken, arméfördelningsstabernas reservgrupper och infanteriet. Dessa hästars tjänstetid efter överflyttningen beräknas till i medeltal 8 år.

2. Från kavalleriet överflyttas dessutom årligen till infanteriet högst 168 för kavalleriet icke brukbara hästar, för vilka kavalleriet icke äger tillgodoräkna sig remontering. I samband härmed beräknas antalet ersättningsremonter vid kavalleriet efter genomförd härordning sålunda, att å 6,271 stambästar beräknas 10 % remontering, varjämte kavalleriet ytterligare erhåller 48 ersättningsremonter, motsvarande det antal 8-åriga stambästar, som enligt vad ovan anförts skola avlämnas.

3. Stambästöverflyttningen bör äga rum omkring 14 dagar efter regementsövningarnas slut vid de beridna truppförbunden.

Beträffande därefter frågan om *stambästöverflyttning mellan vissa truppförband* har Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit dels vissa jämkningar för tillgodoseende av en enhetligare fördelning av kavalleriets stambästar å de särskilda regementena, dels ock att 51 av kavalleriets övertaliga hästar ävensom 149 av vid kavalleriet och artilleriet kvarhållna hästar, vilka eljest skolat utrangeras, måtte överföras till infanteriet.

Mot vad Kungl. Maj:t i denna del föreslagit har utskottet icke haft något att erinra.

För *övergång till den av 1915 års riksdag beslutade nya beridenheten vid armén* har utskottet ansett, att under 1918 böra för kronans räkning inlösas minst 30 egna tjänstehästar, förutom de tjänstehästar, som jämlikt övergångsbestämmelserna till kungörelsen angående hästhållningen för officerare vid armén kunna komma att inlösas av vissa officerare vid tillträde av ny beställning. För ifrågavarande ändamål har medel nedan beräknats.

I fråga om *remonteringsanslagets beräkning* upptogos under detta anslag för år 1917 följande utgiftsposter:

till remonteringsstyrelsen enligt stat	kronor	12,555: —
» inköp av remonter samt inlösen av tjänstehästar	»	813,450: —
» transport-, rese- och diverse kostnader	»	46,450: —
» depåkostnader	»	93,174: —
» ersättning för å depå störtade remonter	»	14,295: —
Summa kronor		979,924: —

Till täckande av dessa utgifter hade emellertid beräknats inkomsterna genom försäljning av vid truppförbanden utrangerade stamhästar med tillhopa 47,610 kronor.

Det av riksdagen beviljade anslagsbeloppet för år 1917 utgjorde därför 932,314 kronor.

Beträffande anslagsposten till remonteringsstyrelsen har någon förändring nu icke ifrågasatts.

Vidkommande posten till inköp av remonter samt inlösen av tjänstehästar bör, i likhet med vad hittills ägt rum, även under år 1918 beräknas en kassationsprocent för kavalleriets del av allenast 9 %. På grund av nu rådande svårigheter att vid kavalleriet dressera ett större antal remonter och då antalet utrangerade hästar, som skola överlämnas från kavalleriet, under den närmaste tiden blir betydligt mindre än det av de sakkunniga tillstyrkta antalet, torde med tillämpningen av den utav de sakkunniga likaledes föreslagna kassationen av 10 % böra under nyssnämnda år anstå. Med utgångspunkt från en kassation av 9 % bör remontering alltså beräknas på det av Kungl. Maj:t föreslagna antalet stamhästar eller 9,821. Det på denna grund erforderliga antalet *ersättningsremonter* kommer således att uppgå till 884.

Då officerare vid armén enligt utfärdade bestämmelser äro berättigade att mot viss lösesumma uttaga egen tjänstehäst bland kronans stamhästar, tillkomma såsom ersättning för de sålunda uttagna hästarna 36 ersättningsremonter.

I enlighet med vad utskottet ovan anför, skola 48 8-åriga stamhästar överflyttas från kavalleriet, vilket bör ske redan under år 1918, och böra dessa hästar för påskyndande av övergången till den nya beridenheten nämnda år överflyttas uteslutande till infanteriet. På grund härav bör kavalleriet i stället erhålla 48 ersättningsremonter.

De nya bestämmelserna rörande hästhållningen vid armén i enlighet med 1915 års riksdags beslut skola omedelbart tillämpas å såväl ka-

valleriets fänrikar som å officerare, vilka tillträda nya beställningar, varmed följer skyldighet att vara beriden. Härigenom har brist uppstått i det för åren 1916 och 1917 beräknade antalet ökningsremonter. Denna brist har Kungl. Maj:t ansett nu böra fyllas genom inköp av 57 sådana remonter, för vilket inköp medel av Kungl. Maj:t äskats å extra stat. Emellertid måste under ordinarie remonteringsanslaget beräknas vanlig remontering med 9 % å nyssnämnda hästantal eller 5 ersättningsremonter.

Antalet ersättningsremonter bör följaktligen upptagas till $(884 + 36 + 48 + 5 =) 973$.

Vad därefter angår antalet *ökningsremonter* bör detsamma för artilleriet och ingenjörtrupperna beräknas till det av Kungl. Maj:t föreslagna eller 61. I anslutning till 1915 års riksdags beslut bör vidare i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beräknas sammanlagt 42 ökningsremonter för beredande av stamhästar åt officerare vid generalitetsstaten, generalstaben, artilleristaben, kommandantsstaten, undervisningsverken och arméfördelningsstabernas reservgrupper ävensom åt kavalleriets fänrikar. Något ytterligare antal ökningsremonter, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, torde icke böra upptagas med hänsyn till det av utskottet framställda förslaget om överförande från kavalleriet av 48 8-åriga hästar, för vilka i stället ersättningsremonter i vanlig ordning beräknats.

Sammanlagda antalet ökningsremonter bör alltså enligt utskottets mening beräknas till $(61 + 42 =) 103$.

I enlighet med vad utskottet här ovan uttalat, bör i detta sammanhang även beräknas medel för inlösen av minst 30 *egna tjänstehästar*, varemot utskottet ansett sig icke böra tillstyrka det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om inköp av samma antal 6—8-åriga dresserade hästar.

Vid inköp av remonter har förut beräknats ett medelpris av 850 kronor för varje remont. Med hänsyn till nu rådande höga hästpriser har Kungl. Maj:t ansett detta medelpris vara för lågt. Då det emellertid för närvarande icke vore möjligt att med någon större grad av tillförlitlighet beräkna de blivande inköpsprisen under 1918, har man funnit riktigast att tillsvidare beräkna en merkostnad av 300 kronor för remont. Anslag för bestridande av denna merkostnad har av Kungl. Maj:t äskats å extra stat.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om beräknande av remontpriserna har utskottet icke funnit något att erinra. De av utskottet till inlösen föreslagna tjänstehästarna böra enligt utskottets mening med hänsyn

till rådande priser beräknas efter ett medelpris av 1,350 kronor för varje häst, varvid dock bör tillses att icke för gamla hästar inlösas.

Utgiftsposten till inköp av remonter samt inlösen av tjänstehästar bör följaktligen beräknas på följande sätt:

973 ersättningsremonter à 850 kronor	kronor 827,050: —
103 ökningsremonter à 850 kronor	» 87,550: —
30 tjänstehästar à 1,350 kronor	» 40,500: —
<hr/>	
Summa kronor 955,100: —	

Vad därefter beträffar posten till transport-, rese- och diverse kostnader bör densamma, i likhet med vad förut ägt rum, beräknas efter 50 kronor för varje remont och sålunda upptagas med $(50 \times [973 + 103] =)$ 53,800 kronor.

Depåkostnaderna, vilka allenast beräknas för ersättningsremonterna, torde, likaledes i enlighet med hittills tillämpade grunder, böra upptagas till 106 kronor för remont eller tillhoppa $(106 \times 973 =)$ 103,138 kronor.

Det såsom ersättning för å depå störtade remonter av Kungl. Maj:t upptagna beloppet, 19,060 kronor, har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Som inkomstposter under detta anslag hava beräknats dels inflytande försäljningsmedel för utrangerade hästar, dels ock lösesummor för till tjänstehästar uttagna stamhästar.

I fråga om de utrangerade hästarna har utskottet förut framhållit att dylika, i enlighet med vad 1914 års sakkunniga föreslagit, böra försöksvis överföras till infanteriet. Då kassationen framdeles bör beräknas till 10 % för kavalleriet, komme 168 utrangerade hästar att överföras årligen. Tillsvidare bör emellertid enligt utskottets mening ett mindre antal hästar på detta sätt överföras, förslagsvis det av intendantsdepartementet angivna eller 84 stycken. Det har härvid synts utskottet lämpligt att början göres redan instundande höst, enär härigenom ett bättre urval bland de utrangerade hästarna kan ske. Särskilda medel för möjliggörande av denna överflyttning år 1917 torde icke behöva av riksdagen anvisas. Inkomsten vid försäljningen av utrangerade hästar torde alltså böra beräknas till $[(345 - [84 + 84]) \times 138 =]$ 24,426 kronor.

Beträffande slutligen ersättningen för till tjänstehästar uttagna stamhästar under åren 1917 och 1918 torde härför i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag böra beräknas 135,000 kronor.

I enlighet med vad utskottet sålunda anført skulle remonteringsanslaget beräknas på följande sätt:

till remonteringsstyrelsen	kronor	12,555: —
» inköp av remonter samt inlösen av tjänstehästar	»	955,100: —
» transport-, rese- och diverse kostnader	»	53,800: —
» depåkostnader	»	103,138: —
» ersättning för å depå störtade remonter	»	19,060: —
Summa kronor		1,143,653: —

avgår inkomster vid:

försäljning av utrangerade hästar	kronor	24,426: —
inlösen av stamhästar	»	135,000: —
		kronor 159,426: —
Återstod kronor		984,227: —

Då anslaget för innevarande år uppgår till 932,314 kronor, skulle detsamma för år 1918 komma att ökas med 51,913 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till remontering m. m., nu 932,314 kronor, med 51,913 kronor till 984,227 kronor.

61:o) Under punkt 61 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till remontering m. m. å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 414,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1917 av tillgängliga medel förskjuta 68,400 kronor för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till remonte-
ring m. m.
[61.]

I enlighet med vad utskottet under närmast föregående punkt anført, bör detta anslag beräknas för

inköp av 57 ökningsremonter à 1,150 kronor	kronor	65,550
transport-, rese- och diverse kostnader för d:o	»	2,850
ökade inköpskostnader (1,076 × 300)	»	322,800
Summa kronor		391,200

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning att redan innevarande år få disponera en del av förevarande anslag, hemställer,

att riksdagen må, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till remontering m. m.*, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 391,200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1917 av tillgängliga medel förskjuta 68,400 kronor för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Lega av hästar
för trupp-
förbandens
övningar.

[62.]

62:o) I punkt 62 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar, nu 863,558 kronor, med 75,958 kronor till 939,516 kronor.

Departementschefens yttrande återfinnes å sid. 343—358 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Anslaget är beräknat med tillämpning av hittills följda grunder, varjämte ett särskilt belopp avsetts för bestridande av kostnaderna vid anställande av försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta.

Då utskottet icke haft något att erinra mot beräkningsgrunderna för detta anslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar, nu 863,558 kronor, med 75,958 kronor till 939,516 kronor.

Diverse.

Ersättning
för förskott.

[63.]

63:o) I punkt 63 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av vissa förskott å extra stat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag av högst 137,192 kronor.

Under hänvisning till vad departementschefen anfört till statsrådsprotokollet å sid. 359—362 får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *täckande av vissa förskott* å extra stat för år 1918 anvisa, i jämnt krontal, ett förslagsanslag av högst 137,192 kronor.

Soldathems-
verksamhet.

[64.]

64:o) Kungl. Maj:t har i punkt 64 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för understödjande av soldathemsverksamheten vid arméns

truppförband å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Departementschefens yttrande i ämnet återfinnes å sid. 362—364 av återopade statsrådsprotokollet.

I anledning av i ämnet väckta motioner beslöt 1915 års riksdag att för år 1916 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett extra anslag av 10,000 kronor att tilldelas centralstyrelsen för förbundet »Soldaternas vänner» för att emot redovisningsskyldighet användas till förbundets verksamhet på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Jämväl 1916 års riksdag beslöt, efter därom väckta motioner, att på extra stat för år 1917 till understöd åt föreningar, som verkade för ökad trevnad för manskaper och dess höjande i sedligt och religiöst hänseende, bevilja ett anslag å 10,000 kronor att på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, användas som bidrag till föreningarnas omkostnader för soldathemsverksamhet å förläggningssorter och mötesplatser.

Utskottets
yttrande.

Då nu förevarande anslag är avsett att användas och fördelas enligt samma huvudgrunder, som tillämpats beträffande anslaget för innevarande år, finner sig utskottet böra hemställa,

att riksdagen må för *understödjande av soldathemsverksamheten vid arméns truppförband* å extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

65:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i punkt 65 av denna huvudtitel framställda förslag och under hänvisning till departementschefens yttrande å sid. 364 och 365 av statsrådsprotokollet får utskottet hemställa,

Åtgärder för
civilanställning.

[65.]

att riksdagen må till *åtgärder för civilanställning* å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 20,000 kronor.

66:o) Kungl. Maj:t har under punkt 66 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående vissa åtgärder för lantförsvarets stärkande, tillse vidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 1,500,000 kronor.

Åtgärder för
lantförsvarets
stärkande.

[66.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed skolat för riksdagen anmäla.

Löneförbättring
åt vissa
vaktmästare
och med dem
jämförliga
befattnings-
havare.

[67.]

67:o) I punkt 67 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående löneförbättring för år 1918 åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, tillsvidare bland de ordinarie anslagen under fjärde huvudtiteln beräkna ett belopp av 1,600 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

Provisorisk
lönereglering
för viss
personal vid
lantförsvaret.

[68.]

68:o) Kungl. Maj:t har under punkt 68 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående provisorisk lönereglering för viss personal vid lantförsvaret, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

69:o) Beträffande de i nu gällande riksstat under fjärde huvudtiteln upptagna ordinarie anslag, som icke här ovan blivit särskilt omnämnda, har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för år 1918 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 9 mars 1917.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, C. G. Ekman, O. Bergqvist, A. C. Lindblad, A. Pers, J. L. Widell, F. Berglund och K. A. Malmberg samt

från andra kammaren: herrar A. Ekman, H. Andersson i Skivarp, K. V. Rydén i Malmö, C. Persson i Stallerhult, J. B. Eriksson i Grängesberg, E. A. Nilson i Örebro, N. A. Nilsson i Kabbarp, A. Wiklund, J. Ström, A. Anderson i Råstock, G. R. J. Åkerman och J. A. Ingvarson.

Reservationer:

Vid punkt 3:o (angående arméförvaltningen) av herrar A. C. Lindblad, K. V. Rydén, J. B. Eriksson i Grängesberg, N. A. Nilsson i Kabbarp, A. Anderson i Råstock och J. A. Ingvarson, vilka anfört följande:

»I överensstämmelse med det socialdemokratiska partiets program anse vi, att en av regeringens allra angelägnaste uppgifter bör vara att medverka till åstadkommande av en internationell rättsordning, som förhindrar, att tvister mellan folken avgöras med vapenmakt.

I likhet med vad den socialdemokratiska delegationen i statsutskottet uttalade vid 1915 och 1916 års riksdagar, anse vi oss icke bundna av 1914 års försvarsbeslut. Av hänsyn till den utrikespolitiska situationen ha vi dock icke i år velat framställa yrkanden, som uppriva 1914 års härordning, men vi förbehålla oss fria händer att efter världskrigets slut få upptaga arbetet för en revision av försvarsbeslutet i syfte att åstadkomma avsevärda lättnader i de nu så hårt tryckande personliga och ekonomiska bördorna.»

Vid punkt 8:o (angående skjutskolan för infanteriet och kavalleriet) av herrar C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, O. Bergqvist, J. L. Widell, K. A. Malmberg, H. Andersson i Skifvarp, C. Persson i Stallerhult, A. Wiklund och G. R. J. Åkerman, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Frågan om	— — — — —	anstå.
Däremot	— — — — —	200,000 kronor.
I fråga om	— — — — —	hända.
Vad därefter	— — — — —	18,800 kronor.
Då emellertid	— — — — —	18,671 kronor.
Utskottet	— — — — —	anslaget.

»Vid uppgörande — — — — — ägt rum.

Då det — — — — — 175,000 kronor.

På de av departementschefen anförda skäl har utskottet funnit en höjning av detta anslag behöfelig, och har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag härutinnan.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må öka reservationsanslaget till arméns fält- och fälttjänstövningar, nu 600,000 kronor, med 175,000 kronor till 775,000 kronor.»

vid *punkt 53:o* (ang. det frivilliga skytteväsendets befrämjande) av herrar *A. C. Lindblad, K. V. Rydén, J. B. Eriksson* i Grängesberg, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock och *J. A. Ingvarson*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts i denna punkt framställda förslag icke må av riksdagen bifallas.

Bil. A.

Stat

för Arméförvaltningen.

	K r o n o r				Summa.	
	Lön.	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillagg.	Misräkningspenningar och arvode, vikariatsersättning, tillfälligt biträde och renskrivningskostnad m. m.		
Arméförvaltningens civila ämbets- och tjänstemän.						
Chef: generalkrigskommissarien	7,000	3,000	1,000	—	11,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 krigsråd	5,000	2,500	600	—	8,100	
3 d:o	15,000	7,500	1,800	—	24,300	
1 tjänsteman i 2:a lönegraden .	3,600	1,800	400	—	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
10 d:o	36,000	18,000	4,000	—	58,000	
1 tjänsteman, krigskassör . .	3,600	1,800	400	500	6,300	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 tjänsteman i 1:a lönegraden .	2,200	1,500	300	—	4,000	
15 d:o	33,000	22,500	4,500	—	60,000	
1 domäntjänsteman	—	—	—	4,000	4,000	
1 ombudsman	—	—	—	4,000	4,000	
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.						
Chef: generalfältläkaren, lön . .	7,000	—	—	—	—	} Efter 5 års väl vitsordad tjänst höjes lönen med 600 kronor.
dagavlönning å 7 kronor . . .	2,555	—	—	—	9,555	
1 överfältläkare, föredragande för sanitetsärenden, lön . . .	5,300	—	—	—	—	
dagavlönning å 5 kronor . . .	1,825	—	—	—	7,125	} Skall, i likhet med övriga bataljonsläkare, vara berättigad till lönetillägg enligt 1911 års riksdags beslut.
1 fältveterinär, föredragande för veterinärärenden, lön	4,000	—	—	—	—	
dagavlönning å 5 kronor . . .	1,825	—	—	—	5,825	} Av lönen beräknas kronor 80: 95 såsom ersättning för ved och lyse m. m.
1 byråassistent, regementsläkare, lön	4,000	—	—	—	—	
dagavlönning å 5 kronor . . .	1,825	—	—	—	5,825	} Av lönen beräknas kronor 80: 95 såsom ersättning för ved och lyse m. m.
1 assistent, bataljonsläkare, lön	2,400	—	—	—	—	
dagavlönning å 4 kronor . . .	1,460	—	—	—	3,860	} Av lönen beräknas kronor 80: 95 såsom ersättning för ved och lyse m. m.
1 assistent, officer vid intendenturkåren	—	—	—	—	—	
1 förvaltare	—	—	—	—	—	} Av lönen beräknas kronor 80: 95 såsom ersättning för ved och lyse m. m.
1 förrådsvaktmästare, lön . . .	980 95	—	—	—	—	
dagavlönning å 0.50 krona . .	182 50	—	—	—	1,163 45	

	K r o n o r				Summa.	
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Missräk-ningspenningar och arvode, vikariatsersättning, tillfälligt biträde och renskrivningskostnad m. m.		
Biträden:						
1 biträdesbefattning av 3:e löne- graden	1,100 —	750 —	150 —	— —	2,000 —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
4 d:o	4,400 —	3,000 —	600 —	— —	8,000 —	
1 biträdesbefattning av 2:a löne- graden	900 —	550 —	150 —	— —	1,600 —	
7 d:o	6,300 —	3,850 —	1,050 —	— —	11,200 —	
1 biträdesbefattning av 1:a löne- graden	700 —	350 —	150 —	— —	1,200 —	
12 d:o	8,400 —	4,200 —	1,800 —	— —	14,400 —	
<hr/>						
Till vikariatsersättning, tillfällig renskrivningskostnad, arvoden åt e. o. tjänstemän och tillfäl- ligt biträde m. m.	— —	— —	— —	53,150 —	53,150 —	
<hr/>						
Till merkantilt eller tekniskt ut- bildad konsulent	— —	— —	— —	3,000 —	3,000 —	
<hr/>						
1 förste vaktmästare	900 —	450 —	150 —	— —	1,500 —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	700 —	350 —	150 —	— —	1,200 —	
5 d:o	3,500 —	1,750 —	750 —	— —	6,000 —	
Summa kronor	165,658 45	73,850 —	17,950 —	64,650 —	322,103 45	

Övrig till Arméförvaltningen hörande personal, nämligen:

å artilleridepartementet:

Chef: generalfälttygmästaren, föredragande: fälttygmästaren, 6 artilleristabsofficerare, 7 departementsskrivare.

å fortifikationsdepartementet:

Chef: chefen för fortifikationen, föredragande: regementsofficer vid fortifikationen, officerare och underofficerare vid fortifikationen efter behov; samt

å intendentsdepartementet:

Chef: generalintendenten, föredragande: två regementsofficerare vid intendenturkåren, officerare och underofficerare vid intendenturkåren efter behov; åtnjuta avlöning från andra stater.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 4 häft. (Nr 4.)

- Anm. 1.* Angående den civilmilitära personalen vid sjukvårdsstyrelsen tillkommande avlöning, inkvarterings- och servisbidrag samt pension gäller, vad i sådant avseende är för annan dylik personal i särskilda författningar stadgat.
- Anm. 2.* Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, varjämte å lönen avdragas 15 kronor årligen.
- Anm. 3.* De för arméförvaltningens ämbets- och tjänstemän samt betjante ifrågakommande ålderstillägg å lön skola utgå från fjärde huvudtitelns anslag till ålderstillägg.
- Anm. 4.* Därest förrådsvaktmästaren vid sjukvårdsstyrelsen i sådan egenskap icke beredes fri bostad, må han från anslaget till inkvarteringskostnader uppbära hyresersättning med belopp, motsvarande sergeants inkvarterings- och servisbidrag.
- Anm. 5.* Denna lönestat gäller under förutsättning, att föreskrift finnes därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola, i den mån undantag ej anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar varje söckendag.
-

Tabell över anslagen under riksstatens *fjärde* huvudtitel.

Lantförsvarsdepartementet.

1917 års riksstat anslår:			Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Departementet.				
	17,000	Departementschefen			17,000	
	72,950	Departementet. Nuvarande belopp 72,950				
		ökas med ..... ¹⁾ 57,050			130,000	
	18,170	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 18,170				
		ökas med 25			18,195	
	7,000	Tryckningskostnader för departementet med dess kommandoexpedition, <i>förslagsanslag</i>			7,000	
	115,120	Säger för departementet			172,195	
		Arméförvaltningen.				
	275,490	Arméförvaltningen. Nuvarande belopp ... 275,490				
		ökas med 46,614			322,104	
	31,900	Skrivmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen, <i>reservationsanslag</i>			31,900	
	307,390	Säger för arméförvaltningen			354,004	
		Generalitetet, staberna m. m.				
	224,285	Generalitetsstaten. Nuvarande belopp ... 224,285				
		ökas med ..... ¹⁾ 10,585			234,870	

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslagen ökning, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Generalstabens:			
369,675		Fast anställd personal. Nuvarande be- lopp	369,675		
		<i>minskas med</i>	4,555	365,120	
78,175	447,850	Stabens övningar, expenser m. m., <i>reservations- anslag</i>	78,175		443,295
	21,755	Artilleristaben. Nuvarande belopp			
		<i>minskas med</i>	365		21,390
	73,408	Kommendantstaten. Nuvarande belopp	73,408		
		<i>ökas med</i>	400		73,808
	767,298	Säger för generalitetet, staberna m. m.			773,363
		Undervisningsverken.			
115,985		Krigshögskolor, <i>reservationsanslag</i>		115,985	
46,750		Ridskolan, <i>reservationsanslag</i>		46,750	
63,329		Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reserva- tionsanslag</i> . Nuvarande belopp	63,329		
		<i>ökas med</i>	4,771		68,100
		Förstärkning av reservationsanslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst			4,300
		Anordnande vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet av en kulsprutekurs, <i>reservations- anslag</i>			5,900
27,000		Artilleriskjutskolor, <i>reservationsanslag</i>		27,000	
141,210		Krigsskolan, <i>reservationsanslag</i>		141,210	
		Förstärkning av reservationsanslaget till krigsskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst			36,000
200,000		Volontärskolor, <i>förslagsanslag</i>		200,000	
12,970		Militärläkares och militärveterinärers undervisning, <i>reservationsanslag</i>		12,970	
	607,244	Säger för undervisningsverken		612,015	46,200

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Avlöning och rekrytering (trupp- förbanden), arvoden m. m.					
18,290,603	Avlöning och rekrytering m. m., <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp ..... 18,290,603 ökas med ..... ¹⁾ 262,839			18,553,442	
375,400	Anställnings- och avskedspremier, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp ..... 375,400 minskas med 14,800			360,600	
55,538	Ökad avlöning för de till tjänståldern äldsta ba- taljonsläkarna och bataljonsveterinärerna, <i>förslags- anslag</i> . Nuvarande belopp ..... 55,538 minskas med 20,063			35,475	
72,000	Avlöning till bataljonsläkare vid fältläkarkåren, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp ..... 72,000 ökas med 16,000			88,000	
	Extra lönetillägg för år 1917 åt en del betjänte, <i>förslagsanslag</i>				205
2,584	Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,584	
176,150	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp ..... 176,150 ökas med 96,850			273,000	
120,000	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i> . Nuva- rande belopp ..... 120,000 ökas med 120,000			240,000	
	Väg- och vattenbyggnadskåren, <i>förslagsanslag</i>			²⁾ 36,000	
	Dagavlöningsstillägg åt indelt manskap, <i>förslags- anslag</i>				94,300
122,200	Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, <i>reserva- tionsanslag</i> . Nuvarande belopp ..... 122,200 ökas med 10,800			133,000	
277,935	Landstormen, <i>reservationsanslag</i> (utgår).				
6,352,918	De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redo- visning m. m., <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande be- lopp ..... 6,352,918 ökas med ..... ¹⁾ 399,475			6,752,393	

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslagen ökning, varöver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

2) » » » föreslaget belopp, » » » » » » » » » » .

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
	2,158,547	Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp ... 2,158,547			
		ökas med 88,392		2,246,939	
	40,000	Förstärkning av reservationsanslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, <i>förslagsanslag</i> , högst			725,000
		Premiering av lastautomobiler, <i>reservationsanslag</i> ...		40,000	
		Inventarier i nya kasernetablissemang, <i>reservationsanslag</i>			120,000
		Inventarier för vinterskolorna å Rommehed samt Frösö och Vännäs läger, <i>reservationsanslag</i>			120,000
	22,175,022	Säger för intendenturen m. m.		22,048,324	7,095,350
		Inkvarterings-, rese- och trakta- mentskostnader.			
	1,088,307	Inkvarteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>		1,088,307	
	21,450	Inkvarteringsordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		21,450	
	195,000	Rese- och traktementspenningar, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp..... 195,000			
		ökas med 25,000		220,000	
	12,000	Flyttningshjälp, <i>förslagsanslag</i>		12,000	
		Hyresbidrag åt vissa underofficerare, <i>förslagsanslag</i>			¹⁾ 36,000
	1,316,757	Säger för inkvarterings-, rese- och traktementskostnader		1,341,757	36,000
		Artilleribehov.			
	2,708,850	Arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp... 2,708,850			
		ökas med ..... ²⁾ 2,291,150		5,000,000	
		Anskaffning av gevärshantverkarkistor, <i>reservationsanslag</i>			59,000
	2,708,850	Säger för artilleribehov		5,000,000	59,000

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att afgiva särskilt utlåtande.

2) " " " föreslagen ökning, " " " " " "

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
	1,800,920	Fortifikationsbehov.			
		Arméns byggnader, mötesfält och kommandant- skapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande be- lopp 1,800,920			
		<i>ökas med</i> 70,430			
		Underhåll av vissa lantbefästningar, <i>reservations- anslag</i> 17,200			
		Fullbordande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen ..... ¹⁾ 4,500,000			
		Uppförande av byggnader för en förplägnadsanstalt i Hässleholm, <i>reservationsanslag</i> 245,000			
		Anordnande av flygövningar och underhåll av flyg- materiel ..... ¹⁾ 127,095			
		Anordnande av visst förråd, <i>reservationsanslag</i> 91,000			
		Fortsättande av byggnadsarbetena vid förplägnads- anstalten i Boden, <i>reservationsanslag</i> 200,000			
	1,800,920	Säger för fortifikationsbehov 1,871,350 5,180,295			
	600,000	Övningar.			
	320,000	Arméns fält- och fälttjänstövningar, <i>reservations- anslag</i> 600,000			
		Vinterövningar, <i>reservationsanslag</i> 320,000			
		Det frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reser- vationsanslag</i> 1,364,800			
		Vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade in- fanteriregementen, <i>förslagsanslag</i> 177,025			
		Utbildning av landstormsbefäl m. m., <i>förslags- anslag</i> ..... ¹⁾ 1,800,000			
	920,000	Säger för övningar 920,000 3,341,825			
	132,650	Sjukvård.			
	473,042	Garnisonssjukhusen i Stockholm, Å Karlsborg och i Boden, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande be- lopp 132,650			
		<i>ökas med</i> 400			
		Arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m.m., <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp... 473,042			
		<i>ökas med</i> 17,476			
		Det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservations- anslag</i> 10,000			
	605,692	Säger för sjukvård 623,568 10,000			

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag				
Kronor.	Kronor.	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Stipendier.			
	7,000	Resestipendier åt artilleri- och ingenjööficerare, <i>reservationsanslag</i>		7,000	
	15,000	Resestipendier åt officerare och intendenturtjänste- män, <i>reservationsanslag</i>		15,000	
	26,400	Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten		26,400	
	2,000	Resestipendier åt militärläkare, <i>reservationsanslag</i> ..		2,000	
		Studiestipendier för underofficerare och furirer av första klassen, <i>reservationsanslag</i>		9,600	
	50,400	Säger för stipendier		60,000	
		Remontering och hästlega.			
	932,314	Remontering m. m., <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp		932,314	
		ökas med		51,913	
		Förstärkning av reservationsanslaget till remon- tering m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			391,200
	863,558	Lega av hästar för truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i> . Nuvarande belopp ...		863,558	
		ökas med		75,958	
	1,795,872	Säger för remontering och hästlega		1,923,743	391,200
		Diverse.			
		Täckande av vissa förskott, <i>förslagsanslag</i> , högst ...			137,192
	18,000	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>		18,000	
		Soldathemsverksamhet, <i>reservationsanslag</i>			10,000
	600,000	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>		600,000	
		Civilanställning, <i>förslagsanslag</i> ...			20,000
		Åtgärder för lantförsvarets stärkande, <i>förslagsanslag</i>			¹⁾ 1,500,000
		Löneförbättring åt vissa vaktmästare m. fl.		¹⁾ 1,600	
		Provisorisk lönerreglering för viss personal vid lantförsvaret, <i>förslagsanslag</i>			¹⁾ 3,000,000
	618,000	Säger för diverse		619,600	4,667,192
	60,878,448	Summa		64,052,465	21,108,782

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.